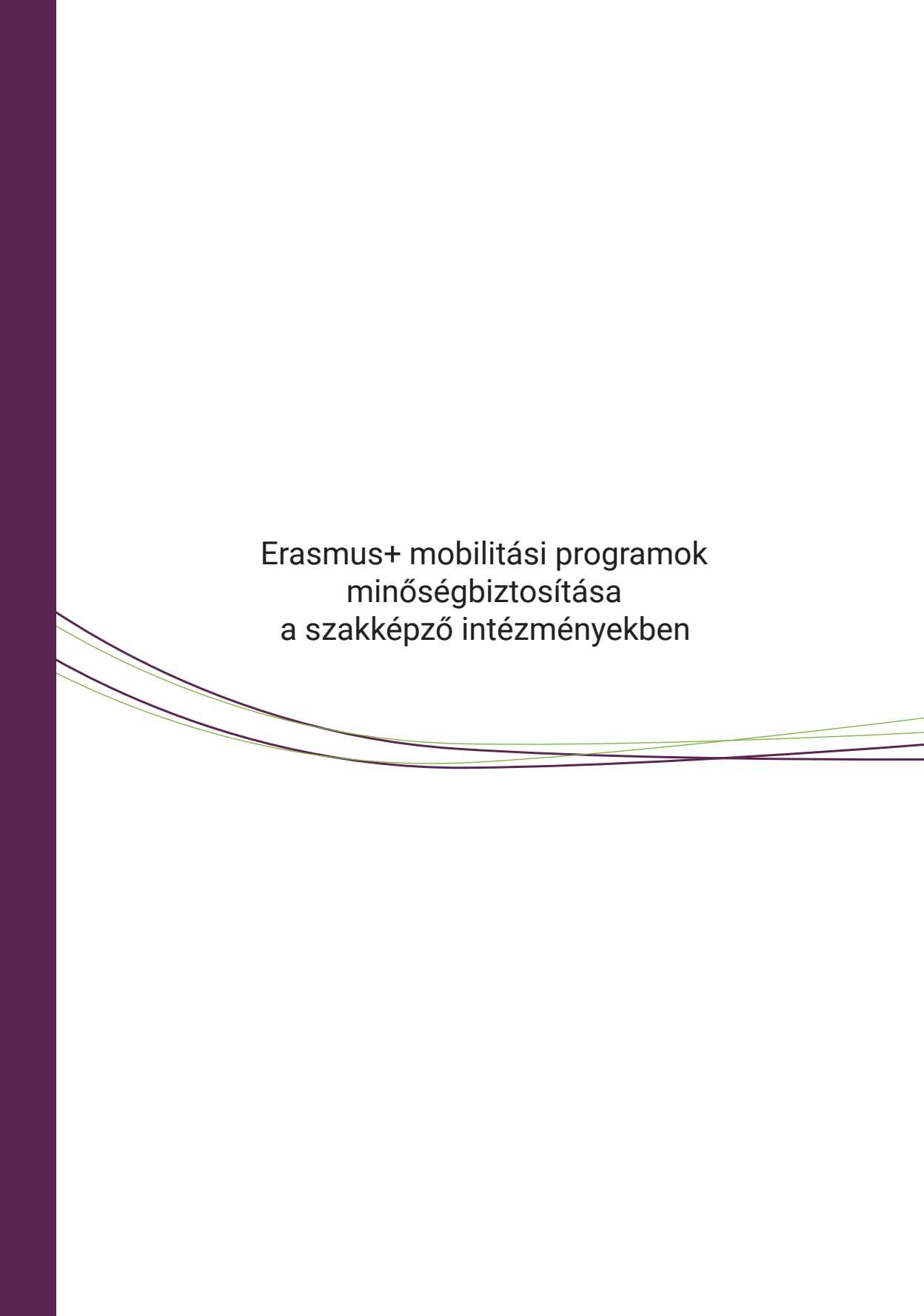

**Erasmus+ mobilitási
programok
minőségbiztosítása
a szakképző
intézményekben**

Erasmus+

Erasmus+ mobilitási programok
minőségbiztosítása
a szakképző intézményekben

Impresszum

Szerzők: Marton József, Molnárné Stadler Katalin, Rozmán Éva
Szakmai lektor: Molnárné Stadler Katalin
Szerkesztő: Dr. Szabó Csilla Marianna
Olvasószerkesztő: Karnuts-Takács Zsuzsanna, Dr. Szabó Csilla Marianna

Kiadványszerkesztő: Baukó Bernadett
Kiadja: Tempus Közalapítvány, 2023
A kiadásért felel: Bodrogi Richárd, főigazgató
Fotók: Shutterstock

Kiadványunk megjelenését a Kulturális és Innovációs Minisztérium és az Európai Bizottság támogatta. A kiadványban megjelentek nem szükségszerűen tükrözik a Kulturális és Innovációs Minisztérium és az Európai Bizottság álláspontját.

ISBN 978-615-6615-00-8

Tempus Közalapítvány
1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.
Postacím: 1438 Budapest 70, Pf. 508.
Infóvonal: (06 1) 237 1320
E-mail: info@tpf.hu
Internet: www.tka.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető	7
2. A szakképzés minőségbiztosítása – Európai dimenzió	9
2.1 A szakképzés európai szintű minőségbiztosításának, az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) létrejöttének szakmapolitikai háttere	9
2.2 Az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) bemutatása	11
2.3 Az Erasmus+ projektek minőségbiztosítása. Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok	14
3. A szakképző intézmények minőségirányítási rendszere	18
3.1 A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer szakmapolitikai háttere A minőségirányítási rendszer megjelenése a szakképzés jogi szabályozásában	18
3.2 A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer alkotóelemeinek áttekintése	20
3.3 A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer kidolgozását segítő szakmai támogató környezet	21
4. Az Erasmus+ mobilitások helye az intézményi minőségirányítási rendszerben	22
4.1 Az Erasmus+ mobilitások helye az intézményi minőségirányítási rendszerben (MIR)	24
4.1.1 Intézményi minőségpolitika	25
4.1.2 Partneri igény- és elégedettségmérés	40
4.1.3 Szakképző intézményi indikátorrendszer	43
4.1.4 Intézményi önértékelés	45
4.1.5 Szakképző intézményi folyamatmodell	52
5. Az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok beépítése a mobilitási programok szervezésének folyamatszabályozásába	53
6. Zárszó	66
Irodalom- és forrásjegyzék	68

1. BEVEZETŐ

Az Európai Unió Tanácsa 2020. november 24-én egy új jogszabályt – Ajánlást – fogadott el a magas színvonalú és rugalmas szakképzés biztosítása érdekében. Az Ajánlás által meghatározott célok között kiemelt jelentőséget kapott a szakképzésnek a munkaerőpiaci igényekhez való gyors alkalmazkodóképességének megteremtése és a minőségi tanulási lehetőségek biztosítása a fiatalok és a felnőttek számára. A jogszabály nagy hangsúlyt fektet a szakképzés fokozott rugalmasságára és a munkalapú tanulás megerősített lehetőségeire. A célok teljesítésében nő a szakképzés nemzetköziesítésének szerepe (pl. a tanulók és az oktatók mobilitása, nemzetközi készségfejlesztési versenyeken való részvétel és az azokra való közös felkészülés, közös fejlesztési programok). Az Ajánlásban számszerűsített cél, hogy 2025-ig uniós szinten a szakképzésben részt vevő tanulók 8%-a részesüljön külföldi tanulási célú mobilitásban.

A szakképzés magyarországi fejlesztésének alapjául szolgáló Szakképzés 4.0 stratégia önálló fejezetet szán a szakképzésfejlesztés nemzetközi aspektusainak. A dokumentum szerint: *„A magyar szakképzés és felnőttképzés fejlesztése során figyelembe kell venni az Európai Unió szakképzéssel kapcsolatos tervezési folyamatainak eredményeit és az EU 2020 stratégia megvalósításához hazánk által tett vállalásokat.”* Ez megjelenik a végzettségek elismerésében, a képzési tartalmak összehangolásában és a korszerű digitális tananyagok fejlesztésében, valamint a tanulók és az oktatók mobilitásának fejlesztésében is. A szakképzés-fejlesztési stratégiában célként került meghatározásra a szakképzésben tanulók és oktatók nagyobb arányú bekapcsolódása az Erasmus+ mobilitási programokba, a minőségi szakmai képzés erősítése az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) követelményeinek érvényesítésével, illetve a hatékony idegennyelv-oktatás elősegítése azáltal, hogy több tanuló vesz részt nemzetközi tanulmányi mobilitási programokban.

A szakképzés fejlesztését meghatározó, a fentiekben említett európai és hazai stratégiai dokumentumok egyaránt igazolják, hogy az Erasmus+ mobilitási programok egyre fontosabb részét képezik az intézmények szélesebb körű és hosszú távú intézményfejlesztési és modernizációs stratégiájának és az intézmények nemzetköziesítésének, ezért a szakképző intézmények minőségirányítási rendszerében is célszerű megjeleníteni az ezzel kapcsolatos követelményeket.

A Tempus Közalapítvány keretei között működő Nemzeti Szakképzési Szakértői Munkacsoport – nemzetközi nevén National VET Team – szakértői által készített jelen kiadvány az Erasmus+ mobilitási programokat megvalósító szakképző intézményeket kívánja támogatni minőségügyi kezdeményezéseikben és fejlesztéseikben. A kiadvány szándéka az, hogy az intézmények a képzési céljaik teljesítése során a minőségirányítási rendszerük keretében folyamatosan javítsák az Erasmus+ mobilitásokhoz kapcsolódó tevékenységeiket mind az intézmény, mind az oktatók, mind pedig a tanulók érdekében.

A kiadványt azzal a szándékkal adjuk közre, hogy minőségügyi módszertani útmutatást adjon azon szakképző intézmények számára, amelyek a nemzetköziesítést stratégiai szemléletben, kiemelten kezelik, és a mobilitási programokat a képzési tevékenységük szerves részének tekintik. A kiadvány különösen azoknak az intézményeknek szól, amelyek a jelen és a jövő kihívásaira a szolgáltatásaik minőségének folyamatos fejlesztésével és javításával, a minőségkultúra kialakításával és elmélyítésével igyekeznek válaszolni.

A kiadványban ismertetjük a szakképzés európai szintű minőségbiztosításának szakmapolitikai hátterét, az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszert (EQAVET),

az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályokat, a szakképző intézmények 2022. szeptember 1-től bevezetett minőségirányítási rendszerét, valamint bemutatjuk, hogy a minőségirányítási rendszer mely elemeinél jeleníthető meg a nemzetközi mobilitási tevékenység, és ajánlást adunk a mobilitási program eredményes megvalósításának lehetséges folyamatszabályozására. A kiadvány irányelveinek, tanácsainak és gyakorlati példáinak meghatározásakor a National VET Team szakértői által a mobilitási tevékenységek minőségbiztosításának témájában megvalósított szakmai rendezvények tapasztalatait és eredményeit is felhasználtuk.

2. A SZAKKÉPZÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA – EURÓPAI DIMENZIÓ

2.1 A szakképzés európai szintű minőségbiztosításának, az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) létrejöttének szakmapolitikai háttere

A Lisszaboni Stratégia¹ 2000. évi elfogadását követően az Európai Unióban töretlen volt a szakmapolitikai együttműködés az oktatás és képzés területén, amelynek keretében a szakképzés minőségbiztosítása a kezdetektől jelentős figyelmet és hangsúlyt kapott. Az európai szakképzés minőségének biztosítása, folyamatos javítása és fejlesztése központi helyet foglal el az Európai Unió stratégiai célkitűzéseinek elérésében: *a szakképzés fejlesztése kulcsfontosságú eszköze a versenyképesség fokozásának, a foglalkoztatottság növelésének és a tudásalapú társadalomba való átmenet támogatásának.*

A 2002 márciusában meghozott Barcelonai Döntésekben² az Európai Tanács a minőség kérdését hosszú távra is a középpontba helyezte azáltal, hogy célul tűzte ki: Európa oktatási és képzési rendszereinek, intézményeinek minősége a legmagasabb színvonalat képviselje, és referenciául szolgáljon szerte a világon.

A 2002 novemberében elfogadott Koppenhágai Nyilatkozat³ egy sor olyan prioritást határoz meg – közöttük a szakképzés minőségének európai szintű fejlesztésével kapcsolatos konkrét feladatokat is –, amelyeket a szakképzés terén fokozott együttműködés keretében kell megvalósítani a kölcsönös bizalom, az átláthatóság és a képesítések kölcsönös elismerésének elősegítése, és ez által a mobilitás fokozása, valamint az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés megteremtése és előmozdítása érdekében. A Nyilatkozat a szakképzés európai szintű minőségbiztosításának egyik alapidokumentuma, amely kinyilvánítja, hogy a minőségbiztosítás terén az európai együttműködésnek önkéntességen kell alapulnia, alulról felfelé építkező folyamatnak kell lennie, azaz a tagállamokban felhalmozódott tudáson és szakmai tapasztalaton kell alapulnia, továbbá teljes körűnek kell lennie, azaz ki kell terjednie a tagállamokra, az Európai Bizottságra, a tagjelölt országokra, az EFTA-EEA országokra és a szociális partnerekre egyaránt. Emellett az együttműködésnek a minőségfejlesztésben alkalmazott modellek és módszerek cseréjére, valamint a szakképzés közös minőségi követelményeinek és alapelveinek a kidolgozására kell irányulnia, amelyek tekintetében EU szinten megegyezésnek (konszenzusnak) kell lennie a szakképzés összes releváns érintettje (stakeholder) között.

A Koppenhágai Folyamat célkitűzéseinek megvalósítását, az előrehaladást és az elért ered-

¹ Lisbon European Council 23 and 24 March 2000 presidency conclusions, Lisbon strategy (europa.eu)

² EUROPEAN COUNCIL 15 and 16 March 2002 BARCELONA PRESIDENCY CONCLUSIONS

https://www.europarl.europa.eu/bulletins/pdf/01s2002_en.pdf

³ The Copenhagen Declaration | CEDEFOP (europa.eu)

ményeket két évente értékelték, és egyben újabb célkitűzéseket is megfogalmaztak. Így például a Maastrichti Kommuniké (2004. december)⁴ további feladatként jelölte meg az elért eredmények megszilárdítását és azok gyakorlatba történő átültetését és alkalmazását; a Helsinki Kommuniké (2006. december)⁵ a szakképzési minőségfejlesztés terén az európai együttműködés erősítését és a minőségkultúra kialakításának elősegítését; a Bordeaux-i Kommuniké (2008. november)⁶ pedig a szakképzési rendszerek minőségének és vonzerejének növelését, valamint a kiválóság irányába tett erőfeszítések támogatását helyezte a középpontba.

Mérföldkövet és új korszak kezdetét jelentett a szakképzés minőségbiztosítása terén folytatott európai együttműködésben az Európai Parlament és Tanács 2009. június 18-án elfogadott Ajánlása a szakképzés Európai Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszerének (European Quality Assurance Reference Framework, EQAVET) létrehozásáról⁷, amelynek célja, hogy viszonyítási eszközként segítse a tagállamokat, hogy azok a szakképzési rendszereiket a közös európai referenciák alapján folyamatosan javítsák és fejlesszék. Az Ajánlás az EQAVET bevezetését az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) Hálózatban, a nemzeti szakképzési minőségbiztosítási referencia pontok (QANRP) együttműködésével kívánja megvalósítani.

Az Ajánlás elfogadását követően még számos szakmapolitikai dokumentum foglalkozott a szakképzés minőségbiztosításának és konkrétan az EQAVET Keretrendszer tagállami bevezetésének kérdésével. A Bruges-i Kommuniké (2010. december)⁸ a szakképzés kiválóságának, minőségének és relevanciájának előmozdítása érdekében azt várta el a tagországoiktól, hogy olyan nemzeti szintű, közös minőségbiztosítási keretrendszert hozzanak létre, amely valamennyi szakképzési szolgáltatóra vonatkozik, kiterjed a kapcsolódó munkahelyi környezetben történő tanulásra - képzésre is, valamint kompatibilis az EQAVET Keretrendszerrel.

A 2015-2020-ig terjedő időszakra vonatkozó, a szakképzés középtávú célkitűzéseit meghatározó Rigai Szakképzési Nyilatkozat (2015. június)⁹ 2. prioritásának fókuszában a minőségbiztosítási mechanizmusok EQAVET Ajánlásnak megfelelően történő továbbfejlesztése, valamint a minőségbiztosítási rendszerek részeként a visszacsatolási mechanizmusok szisztematikus alkalmazása áll.

A szakképzés minőségbiztosításának jelenleg érvényes szakmapolitikai hátterét az Európai Unió Tanácsának Ajánlása (2020. november 24.) adja, amely a szakképzés fontos céljainak jelöli meg a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát¹⁰. Ez az új európai szakképzési jogszabály meghatározza az Európai Unió megújult szakképzési szakpolitikájának hat prioritási területét, amelyek egyike a minőségbiztosítás („A szakképzést a minőségbiztosítás kultúrája erősíti”). Az Ajánlás integrálta a szakképzés minőségbiztosítása terén az elmúlt 10 évben európai szinten elvégzett munka eredményeit, és meghatározta e téren a nemzeti szintű tevékenységek kereteit. Az a tény pedig, hogy az Ajánlás II. Melléklete tartalmazza az új szakpolitikai célkitűzésekkel (digitális és zöld átállás, környezeti fenntarthatóság) összhangban korszerűsített Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia

4 The Maastricht Communiqué | CEDEFOP (europa.eu)

5 The Helsinki Communiqué | CEDEFOP (europa.eu)

6 The Bordeaux Communiqué | CEDEFOP (europa.eu)

7 Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET)Text with EEA relevance (europa.eu)

8 Bruges Communiqué on enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training (2011-2020) | European Education Area (europa.eu)

9 Riga Conclusions (2015) | European Education Area (europa.eu)

10 A tanács ajánlása (2020. november 24.) a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről C_2020417HU.01000101.xml (europa.eu)

Keretrendszert, garanciát jelent arra, hogy az EQAVET az elkövetkező időszakban is az európai szakképzési szakpolitika meghatározó része, eleme lesz.

2.2 Az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) bemutatása

A 2009-ben létrehozott, majd 2020-ban megújított és korszerűsített EQAVET Keretrendszer egy, specifikusan a szakképzésre kidolgozott, érvényes minőség(biztosítási) elvárásrendszer, amelynek elsődleges célja, hogy elősegítse és támogassa a szakképzés minőségének folyamatos fejlesztését a szakképzési rendszerek és a szakképző intézmények szintjén egyaránt. Az új EU szakképzési jogszabály II. Mellékletében leírt EQAVET Keretrendszer minden tanulási környezetben (szakmai oktatás, szakmai képzés, munkalapú tanulás-képzés), és minden tanulási formában (digitális, jelenléti, vegyes) folytatott szakképzésre érvényes.

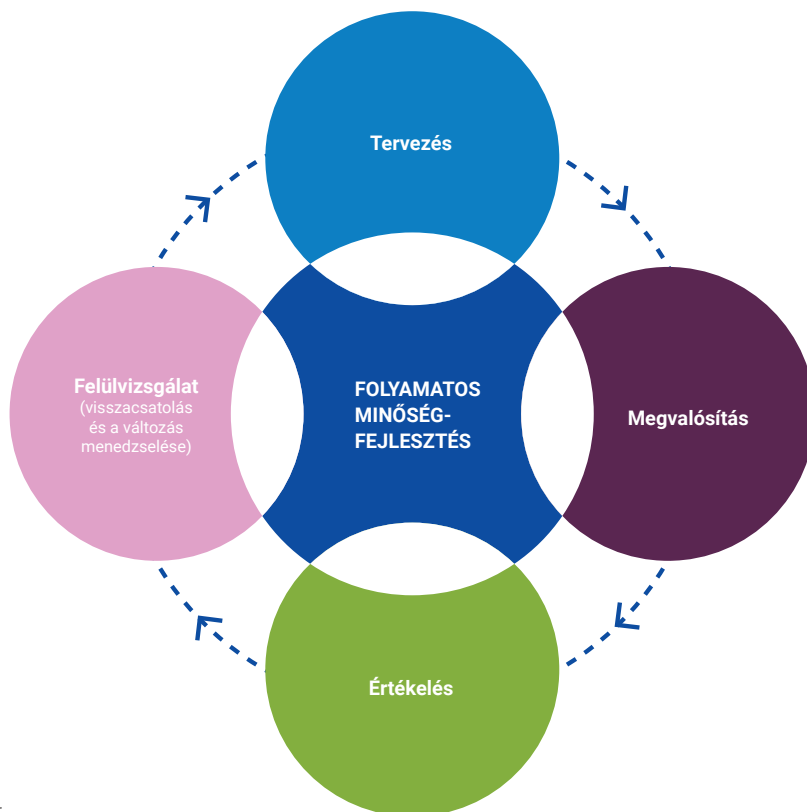
AZ EQAVET ALKOTÓELEMEI:

1) EQAVET minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklus, amely lehetővé teszi a minőségbiztosítási rendszerek megtervezését, a gyakorlatba való átültetését, működtetését, értékelését és felülvizsgálatát a megfelelő szinteken.

Az EQAVET minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklus négy, egymással szoros kapcsolatban álló eleme – Tervezés, Megvalósítás, Értékelés, Felülvizsgálat (visszacsatolás és a változás bevezetésének eljárásrendje) – megegyezik a folyamatos (minőség)fejlesztés alaplogikájának (P-D-C-A logika)¹¹ lépéseivel, amelyek minden minőség-modell vagy -rendszer fő lépéseit alkotják.

Az EQAVET minőségbiztosítási ciklus hozzáadott értéke abban rejlik, hogy minden egyes lépéshez európai szinten egyhangúlag elfogadott, közös alapvető minőségkövetelményeket – indikatív jellemzőket – határoz meg. A szakképzés minőségbiztosításának és minőségfej-

¹¹ A PDCA angol betűszó a Plan – Do – Check – Act szavak első betűiből. Jelentése Tervezni – Végrehajtani – Ellenőrizni – Beavatkozni.

1. sz. ábra:
Az EQAVET Minőségbiztosítási
Ciklus

lesztésének közös alapvető követelményei azok a kritériumok, amelyekhez képest mérhető bármely szakmapolitika vagy rendszer, gyakorlat és/vagy eljárás elvárható eredményessége és hatékonysága.

Az EQAVET – keretrendszer jellegéből adódóan – nem kívánja eldönteni vagy előírni, hogy a tagállamok vagy az egyes szakképző intézmények részleteiben hogyan tervezzék meg minőségi megközelítéseiket, illetve hogyan működtessék minőségügyi rendszereiket. A szakképzés minőségének biztosítása és fejlesztése terén végzett munkát azonban európai szinten elfogadott, közös alapvető minőségi követelmények köré összpontosítja. Azokra a kulcsfontosságú kérdésekre fókuszál, amelyek a szakképzés minősége terén végzett munka fő témaköreit jelölik ki, és amelyek bármely szakképzési rendszer vagy szakképző intézmény számára értelmezhetőek a meglévő szakmapolitika és/vagy intézményi gyakorlat felülvizsgálata során.

Az EQAVET Minősegbiztosítási Ciklus lépései	A szakképzés minősegbiztosításának közös alapvető kritériumai
Tervezés (célok és tervek)	Világos stratégia, célok és értékek meghatározása, ebben a vezetés szerepe. A kitűzött cél(ok) elérésére irányuló következetes tervezés. Egy szisztematikus (tudatos, rendszeres, módszeres) minőség-megközelítés megléte.
Megalósítás	Egy megvalósítási / bevezetési terv megléte, a szükséges erőforrások és egyértelmű felelősségi körök meghatározása és hozzárendelése. Munkatársak (tanárok, oktatók és minden más alkalmazott) irányítása. Folyamatmenedzsment.
Értékelés	Egy jól körülírt értékelési rendszer és egy szisztematikus értékelési stratégia megléte. Következetes és megbízható módszertan alkalmazása mind a mérésben, mind az értékelésben.
Felülvizsgálat (visszacsatolás és a változtatás eljárásrendje)	Látható és dokumentált kapcsolat (visszacsatolási mechanizmusok) az értékelési eredmények és a tervezési folyamat között. A fejlesztések megtervezése, megvalósítása, értékelése és bevezetése.

1. sz. táblázat: Az EQAVET Minősegbiztosítási Ciklus lépései és a szakképzés minősegbiztosításának közös alapvető kritériumai – áttekintés

A Keretrendszer logikája arra épül, hogy amennyiben egy szakképzést irányító vagy folytató intézmény teljesíti a fentiekben részletezett alapvető minőségi követelményeket, akkor ez által megteremt a lehetőségét annak, hogy jó képzési minőséget szolgáltasson.

2) Monitoring mechanizmusok: egy megfelelő módszertan a rendszerek értékelésére és felülvizsgálatára a folyamatos fejlesztés előmozdítása céljából

A monitoring mechanizmusok esetében a hangsúly a rendszeres időközönként és szisztematikus megvalósuló önértékelésen van, amely a minőség mérésének és értékelésének, valamint a minőség rendszerszintű és intézményi szintű fejlesztésének releváns eszköze. Az önértékelést azonban egy nemzeti vagy ágazati szintű független szervezet vagy testület által rendszeres időszakonként elvégzett külső értékeléssel kell összekapcsolni.

A külső értékelés történhet pl. az országos monitoring rendszer, a tanfelügyeleti rendszer, vagy (specifikus szakképzési) minőségdíj rendszer keretében. Specifikus monitoring eszköz lehet még a szakképző intézmények akkreditációja, vagy az ún. peer review (azonos tevékenységet végzők egymás általi értékelése országon belül vagy nemzetközi szakértői team által).

3) Mérőeszköz

A 10 szakképzési referencia indikátor célja, hogy segítsék a tagállamokat saját rendszereik eredményességének és hatékonyságának az értékelésében, a szakképzési rendszerekre vonatkozó, európai szinten megállapított szakmapolitikai célkitűzések tükrében (pl. a munkaerő jobb foglalkoztathatósága, a képzési kínálat és kereslet közötti nagyobb összhang és – különösen a munkaerőpiac hátrányos helyzetű csoportjai számára – a szakképzéshez való jobb hozzáférés biztosítása).

Az indikátorok környezeti információkat, valamint a bemeneti követelményekhez, a folyamathoz, a kimeneti követelményekhez és az eredményekhez kapcsolódó információkat tartalmaznak (lásd a 2. sz. táblázatot). Az indikátorok többsége intézményi szinten is értelmezhető, előállítható és értékelhető.

1. Minőségbiztosítási / minőségirányítási rendszert alkalmazó szakképző intézmények aránya
2. A képzők képzésébe történő befektetés
3. A szakképzési programokban résztvevők aránya
4. A szakképzési programokat elvégzők aránya
5. A szakképzési programok résztvevőinek elhelyezkedési aránya
6. A megszerzett készségek alkalmazása a munkahelyen
7. Munkanélküliségi ráta
8. Hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok aránya
9. A munkaerőpiaci szakképzési igények meghatározásának mechanizmusai
10. A szakképzéshez való jobb hozzáférés előmozdítására és a leendő tanulók pályaaorientációjára alkalmazható rendszerek

2. sz. táblázat: EQAVET rendszerszintű közös referencia indikátorok

Az EQAVET olyan keretrendszer tehát, amely a szakképzés minőségének fejlesztéséhez szükséges valamennyi alapvető kritériumot lefedi. Amennyiben a rendszer mindhárom eleme – az EQAVET minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklus, az indikatív jellemzők és az indikátorok – egymással szerves egységet alkotva, szisztematikusan bevezetésre és alkalmazásra kerül, az olyan szakmapolitikai előnyökhöz vezet, mint az európai dimenzió erősödése, az átláthatóság és a nemzeti szakképzési rendszerek iránti kölcsönös bizalom növekedése, valamint hozzájárul a határok nélküli Európai Oktatási és Képzési Térség létrejöttéhez is. E mellett elősegítheti a szakképzés vonzóbbá tételét, a tanulók és a munkavállalók mobilitásának fokozását, valamint a munkaerőpiacon érzékelhető problémák enyhítését – elsősorban a rendelkezésre álló munkaerő felkészültsége és a gazdaság igényei közötti meg nem felelés mérséklését.

2.3 Az Erasmus+ projektek minőségbiztosítása. Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok

A minőségbiztosítás az Erasmus+ projekteknek is fontos, lényegi eleme. Folyamatos tevékenység, amelynek már a kezdetektől – azaz a pályázatírástól kezdve – a projekt teljes életciklusában, minden projektszakaszban jelen kell lennie. A minőségbiztosítás alkalmazása a minőségi szemlélet tudatos érvényesítését eredményezi a projekt folyamataiban, tevékenységeiben, végső eredményeiben és termékeiben, valamint biztosítja a projekt megvalósítási folyamatának átláthatóságát.

Az Erasmus+ mobilitási programok sikeres megvalósítása során nem elég pusztán bizonygatni, hogy az intézmény folyamatosan törekszik a minőség fejlesztésére. Ez az állítás csak akkor hiteles, ha az intézmény hatékony belső minőségbiztosítási intézkedési csomaggal is rendelkezik. Az intézmények Erasmus+ projektekhez kapcsolódó minőségbiztosítási és minőségfejlesztési tevékenységének támogatására, az Erasmus+ pályázati felhíváshoz kapcsoltan meghatározásra kerültek az „Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok”¹², amelyek az Erasmus+ mobilitási program folyamatainak és dokumentumainak megtervezésekor követendő elvárások.

¹² Erasmus Quality Standards – mobility projects – VET, adults, schools
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-quality-standards-mobility-projects-vet-adults-schools>

A mobilitási program céljainak megvalósulásához és a résztvevők számára a jó mobilitási tapasztalatok és a tanulási eredmények eléréséhez a mobilitási tevékenységeket végrehajtó szervezeteknek be kell tartaniuk az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályokat. Ezt a pályázat benyújtásakor minden szervezet nyilatkozatban vállalja is.

Az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok részét képezik a következő elemek:

- a mobilitási program során követendő alapelvek,
- valamennyi kedvezményezett szervezet és a mobilitási konzorcium-koordinátorok esetében a mobilitási tevékenységek megfelelő irányítása,
- a minőségbiztosítás és a résztvevők támogatása,
- az eredmények és a programmal kapcsolatos ismeretek terjesztése során követendő szabályok.

A minőségbiztosítás a projekt egész időtartama alatt a projektmenedzsmentet támogató tevékenység. Fontos, hogy a minőségbiztosítási elvárásokat és tevékenységeket ne külön kezeljék, hanem beépítsék a projekt szakmai megvalósítási folyamatába. A minőségbiztosítás nemcsak a projektvezető, hanem a projektben részt vevő összes partner felelőssége, ugyanis mindenkinek egyformán érdeke, hogy jó minőségű, szakmailag igényes projekt valósuljon meg, hogy a mögöttük álló folyamatokat kézben tartásuk és folyamatosan tökéletesítsék. Ennek érdekében meg kell határozni az egyértelmű felelősséget a projektcsapaton belül, valamint azt, hogy melyik partner miért felelős mind a minőségbiztosítás, mind pedig a szakmai-tartalmi tevékenységek tekintetében.

Különös figyelmet kell fordítani az irányítási és a projektfolyamatok monitoringjára, valamint az elért eredmények értékelésére. Míg a monitoring főként a folyamatokra fókuszál, addig az értékelés – a projekt átfogó értékelése mellett – a kitűzött célok és eredmények elérését értékeli. Az eredetileg az oktatási-képzési folyamat minőségbiztosítására létrehozott és arra fókuszáló EQAVET Keretrendszer jól alkalmazható az Erasmus+ projektek minőségbiztosításában is. Az EQAVET minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklus és az ahhoz kapcsolódó, annak alapjául szolgáló közös alapvető minőségkritériumok – indikatív jellemzők – adaptálhatók és értelmezhetők projekt szinten is.

Az EQAVET Minőségbiztosítási Ciklus lépései	EQAVET indikatív deskriptorok projekt szinten
<p>TERVEZÉS A tervezés tükrözi a releváns érdekelt felek és a projektpartnerek közös stratégiai jövőképét, és egyértelműen meghatározott célokat, intézkedéseket és mutatókat tartalmaz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A projektcélok összhangban vannak az európai és az országos szakképzési szakpolitikai célokkal és prioritásokkal, és tükrözik azt. • Egyértelműen meghatározzák a projekt céljait, célkitűzéseit (SMART célok¹³), és konkrét mutatókkal (siker kritériumok) figyelemmel kísérik azok megvalósulását. • A projektpartnerek részt vesznek a célok megfogalmazásában és a célkitűzések meghatározásában a különböző szinteken. • Folyamatos konzultáció (adatgyűjtés, visszajelzések gyűjtése, párbeszéd) folyik a projektpartnerekkel a konkrét, specifikus igények azonosítása érdekében. • A projektben megtörténik a felelősségi körök elosztása. • A projekt egyértelműen meghatározott és átlátható, a minőséget garantáló minőségbiztosítási rendszert tartalmaz.
<p>MEGVALÓSÍTÁS A megvalósítási terveket a projektpartnerekkel konzultálva állítják össze, a tervek egyértelműen meghatározott elveket tartalmaznak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A megvalósítási tervek a projektpartnerek együttműködésében készülnek el. • A megvalósítási tervek figyelembe veszik a szükséges erőforrásokat, a felhasználók kapacitását és a támogató eszközöket és útmutatókat. • A projektmegvalósítás folyamatában a partnerek felelősségét egyértelműen meghatározzák és átláthatóvá teszik. • A kitűzött célok elérése érdekében az erőforrások belső elosztása megfelelően megtörténik. • Kialakítják a projekt minőségbiztosítási rendszerét.
<p>ÉRTÉKELÉS Az eredményeket és a folyamatokat rendszeresen ellenőrzik, értékelik, és ezt mérésekkel támasztják alá.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az értékelés módszertanát kialakítják, oly módon, hogy az a belső és a külső értékelést egyaránt magában foglalja. • Az értékelés és a felülvizsgálat megfelelő és hatékony mechanizmusokat tartalmaz a projektpartnerek bevonására. • Releváns, rendszeres és koherens adatgyűjtésre kerül sor (például kérdőívek és indikátorok útján), annak érdekében, hogy mérni lehessen a sikert és azonosítani lehessen a fejlesztendő területeket. • A projektben korai figyelmeztető rendszerek működnek a veszélyek előrejelzésére: azaz figyelemmel kísérik a projekt eredményeit, és időben intézkedéseket, fejlesztéseket kezdeményeznek.
<p>FELÜLVIZSGÁLAT</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A visszacsatolási és felülvizsgálati eljárások a projekt stratégiai tanulási folyamatának részét képezik. • Az értékelési folyamat eredményeit megvitatják a projektpartnerekkel, a folyamatokat rendszeres időközönként felülvizsgálják, és megfelelő cselekvési terveket állítanak össze. • Az értékelések eredményeiről szóló információkat nyilvánosan hozzáférhetővé teszik.

3. sz. táblázat: Az EQAVET indikatív jellemzők értelmezése projekt szinten

¹³ A jó, hatásos célmeghatározás SMART kritériumai: Specific (egyértelmű, konkrét); Measurable (mérhető, ellenőrizhető); Achievable (teljesíthető, reális); Relevant (releváns, lényegi) és Time-based (időhöz kötött).

Azokban a szakképző intézményekben, ahol a nemzetköziesedési folyamat, az európai együttműködési és projekttevékenységek (ide értve a tanulási célú mobilitási projekteket is) stratégiai jelentőséggel bírnak (ilyenek például az akkreditált pályázók), ott a fenntarthatóság garanciáját jelenti, ha:

- a projekttevékenység illeszkedik az intézmény hosszú távú intézményfejlesztési és modernizációs tervébe;
- a projekt – tevékenységgel elérni kívánt – céljai beépülnek az intézmény célrendszerébe, stratégiai dokumentumaiba (szakmai program, nemzetköziesítési stratégia, intézményfejlesztési program/stratégia);
- az intézmény minőségbiztosítási/minőségirányítási rendszere kiterjed az európai együttműködési és projekttevékenységekre is. A minőségbiztosítás fontos eszköz ugyanis az európai projektek eredményes megvalósításának támogatásában.

3. A SZAKKÉPZŐ INTÉZMÉNYEK MINŐSÉGIRÁNYÍTÁSI RENDSZERE

A Szakképzés 4.0 stratégia célkitűzéseinek és a szakképzési jogszabályok vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően a szakmai oktatást folytató szakképző intézmények a tevékenységüket 2022. szeptember 1-től egységes minőségirányítási rendszer alapján végzik.

A szakképző intézményeknek 2022. augusztus 31-ig kellett elkészíteniük a saját intézményi minőségirányítási rendszerük leírását, amelyhez az ágazati irányítás módszertani támogatást (szakmai útmutatókat, módszertani képzéseket) biztosított. Ezt követően, 2022. szeptember 1-től az intézményekben elindult a minőségirányítási rendszer bevezetésének a folyamata.

3.1 A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer szakpolitikai háttere. A minőségirányítási rendszer megjelenése a szakképzés jogi szabályozásában

A Magyarország Kormánya által 2019. március 28-án elfogadott *Szakképzés 4.0 stratégia* (a szakképzés és a felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája)¹⁴ egy olyan új szakképzési rendszer bevezetését tűzte ki célul, amely egyszerű, átlátható, átjárható, és jobban igazodik a gyorsan fejlődő gazdasági környezet igényeihez.

A rendszer átalakításának tervezése során a stratégia *három területet* emel ki, amelyek a legnagyobb mértékben járulnak hozzá az érdemi változáshoz.

- 1. A vonzó környezet:** Olyan minőségű épületeket, oktatótermeket, tanműhelyeket, sport- és szabadidős tereket kell kialakítani, amelyek valós és vonzó alternatívát jelentenek a pályaválasztás előtt álló fiatalok és szülei számára.
- 2. A karrier lehetősége:** A fiatalok és a felnőttek számára is rugalmas, kiszámítható karrier lehetőségét kell megalapozni a szakmai képzéssel. A technikum befejezésekor a diákoknak versenyképes végzettséggel, a gazdaság által elvárt tudással kell rendelkezniük, amely biztos egzisztenciát és magas jövedelmet nyújt. A technikus szakmai vizsgát követően a tanulók a szakmai vizsgájuk eredményétől függően jelentős többletpontszámot kapnak, ami alapján egyenes út vezet a szakirányú felsőoktatásba.
- 3. Naprakész tudású oktatók:** Nem lehet minőségi képzési rendszert működtetni elkötelezett, felkészült oktatók nélkül. A szakmai képzésben kiemelt jelentősége van annak, hogy az elméleti és a gyakorlati szakmai oktatók tudása naprakész legyen, és képesek legyenek követni az ágazat technológiájának fejlődését.¹⁵

A stratégiában megjelenő célkitűzések és intézkedések (10 kiemelt fejlesztési területen, 40 beavatkozás és az azokhoz kapcsolódó 40 kulcsindikátor) összhangban vannak az Európai Unió szakképzésre vonatkozó szakmapolitikai irányelveivel, így a minőségbiztosítással kapcsolatos EU elvárásokkal is, és meghatározzák a szakképzés átfogó fejlesztésének feladatait, köztük a minőségbiztosítással, minőségirányítással kapcsolatos feladatokat is.

¹⁴ Innovációs és Technológiai Minisztérium (2019). Szakképzés 4.0 A Szakképzés és Felnőttképzés Megújításának Középtávú Stratégiája, a Szakképzési Rendszer Válasza a Negyedik Ipari Forradalom Kihívásaira. szakkepzes_40pdf-1590612271838.pdf (ikk.hu)

¹⁵ Szakképzés 4.0 stratégia, 39. oldal

A stratégia VII. Kiemelt területének – „Professzionálisan irányított, hatékony iskolarendszer létrehozása a szakképzésben” – egyik intézkedése (26. beavatkozás) a képzés presztízsének, minőségének és eredményességének növelése érdekében az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszeren (EQAVET) alapuló egységes minőségirányítási rendszer (MIR) bevezetését és működtetését irányozza elő a szakképző intézményekben, amely „átláthatóvá teszi a folyamatok eredményeit, és megalapozza a minőség folyamatos javítását”¹⁶.

„A minőségirányítási rendszer kiemelt eleme a szakképzésben végzett fiatalok nyomon követése, ami a rendszer eredményességének és hatékonyságának egyik legfontosabb eleme”¹⁷, mutatója. A minőségirányítás mellett a szakképzési centrumok menedzsmentjének felkészítése és folyamatos továbbképzése során kiemelt területként megjelenik a stratégiai tervezés, a változásmenedzsment és a minőségmenedzsment is (27. beavatkozás).

A minőségbiztosítás témaköréhez kapcsolódó további stratégiai terület még a IX. „Komplex humán erőforrás-fejlesztési program indítása a szakmai oktatók körében” Kiemelt terület, ahol a stratégia „egy önálló, kifejezetten a szakképzés sajátosságaira épülő új minősítési rendszer kialakítását”¹⁸ (32. beavatkozás), továbbá a továbbképzési rendszer megújítását tűzte ki célul „a szakmai képzésben a vállalati helyszíni szakmai továbbképzések, a digitális ismeretek és az oktatók módszertani kultúráját fejlesztő továbbképzések erősítése”¹⁹ révén (34. beavatkozás).

A Szakképzés 4.0 stratégia célkitűzéseinek megvalósítását támogató új jogi szabályozások megalkotására volt szükség, amelyekben megjelentek a szakképzési minőségirányítási rendszer követelményei és a minőségirányítás bevezetésének szabályai is.

A 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről²⁰ (Szt.) előírja, hogy a szakképző intézményeknek minőségirányítási rendszer (MIR) alapján kell végezni a tevékenységüket, amelynek közép-pontjában a szakképzés minőségének megalapozott adatokon és visszajelzéseken alapuló folyamatos javítása és fejlesztése áll, és amely önértékelésre és az intézmény releváns külső és belső partnereinek a bevonására épül²¹. A törvény azt is meghatározza, hogy a szakképző intézményeknek 2022. augusztus 31-ig kell elkészíteniük a minőségirányítási rendszerük leírását.

A szakképzési törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet²² (Szkr.) pedig meghatározza a szakképzési minőségirányítási rendszert és annak elemeit, valamint iránymutatásul megfogalmazza, hogy a MIR elemek elvárásrendszerét és mérőeszközeit az EQAVET Keretrendszer alapján kell kidolgozni.

¹⁶ Szakképzés 4.0 stratégia, 81. oldal

¹⁷ Szakképzés 4.0 stratégia, 81. oldal

¹⁸ Szakképzés 4.0 stratégia, 89. oldal

¹⁹ Szakképzés 4.0 stratégia, 91. oldal

²⁰ 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900080.tv>

²¹ 47. § (2) d), e), f)

²² 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000012.kor>

3.2 A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer alkotóelemeinek áttekintése²³

Az új szakképzési jogszabályok alapján tehát a szakképző intézményeknek minőségirányítási rendszert kell kidolgozniuk és működtetniük, amely önértékelésen és az EQAVET Keretrendszeren alapul.

A végrehajtási rendeletben részletezett szabályozás szerint a szakképző intézmény minőségirányítási rendszere minőségpolitikából, azonos szempontok alapján megvalósuló átfogó önértékelésből és az ezekre épülő beavatkozó, fejlesztő tevékenységekből áll.²⁴

- A **minőségpolitika** keretében a szakképző intézmény megalkotja az intézmény küldetését és jövőképét, meghatározza az azokhoz kapcsolódó intézményi célrendszert (stratégiai célokat, minőségcélokat és egyéb intézményi célokat), kinyilvánítja az intézmény felső vezetésének elkötelezettségét a folyamatos minőségfejlesztés iránt, meghatározza a minőségirányítási rendszer szervezeti kereteit, valamint elkészíti az oktatók és az intézményi vezetők saját intézményi értékelési rendszerét. Ennek keretében a szakképző intézmény igazgatója háromévente értékeli az oktatók és az intézményi vezetők munkáját, amelynek során vizsgálja az EQAVET alapján kidolgozott értékelési szempontok – elvárásrendszer – teljesülését, erősségeket és fejlesztendő területeket határoz meg, és jóváhagyja az oktató / intézményi vezető által az értékelés megállapításaihoz kapcsolódóan készített cselekvési tervet.
- A szakképző intézményi MIR az intézmények által kétévente elvégzendő **átfogó intézményi önértékelés**en alapul. Az önértékelés során az intézmény 21 EQAVET alapú szakmai szempont alapján méri és értékeli a kitűzött célok megvalósulását, a szabályozott folyamatok működését, az évente gyűjtendő szakképzési indikátorokat, az intézmény digitális felkészültségét és környezeti fenntarthatóságát, a megvalósított fejlesztések eredményességét, az oktatói és intézményi vezetői értékelés helyi szabályozását, működtetését és eredményességét, a partnerek elégedettségét, valamint elemzi az eredményeket, majd mindezek alapján erősségeket és fejlesztendő területeket határoz meg.

A kétéves intézményi önértékelési ciklus keretében sor kerül az intézményivel azonos szempontok alapján az *intézményvezető önértékelésére* is, amelyben a vezető egyes feladatokban vállalt személyes szerepének, szerepvállalásának és a vezetői kompetenciáinak értékelésére helyeződik a fókusz.

Az önértékelés során feltárt fejlesztendő területekre a szakképző intézmény és az intézményvezető fejlesztési célokat fogalmaz meg, a célok megvalósítására *cselekvési tervet* készít, és ez alapján *fejlesztéseket* valósít meg.

A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer fő alkotóelemei mellett meghatározásra és kidolgozásra kerültek a *MIR* kialakítását, bevezetését és gyakorlati működését segítő, *támogató elemek* is.

²³ A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer alkotóelemeinek az áttekintése fejezet az „Önértékelési kézikönyv szakképző intézmények számára. A szakképzésért felelős miniszter által 2022.02.08. jóváhagyott szakmai dokumentum/módszertani útmutató. Hatályos 2022. 02.09. napjától.” szakmai dokumentum vonatkozó részeinek alapján és felhasználásával készült. Önértékelési kézikönyv (ikk.hu)

²⁴ Szkr. 47. § (1)

Ezek a következők:

- **Szakképző intézményi folyamatmodell:** meghatározza a szakképző intézmények által három folyamat-területen (vezetési-irányítási, szakmai-képzési, támogató és erőforrás) kötelezően szabályozandó 11 folyamatot.
- **Szakképző intézményi indikátorrendszer:** tartalmazza a szakképző intézmények eredményességét és hatékonyságát meghatározó, annak értékeléséhez szükséges 24 szakmai minőségmutatót, amelyek évenkénti mérése minden intézmény számára kötelező. Az indikátorok magukban foglalják az intézményi szinten értelmezhető és előállítható EQAVET indikátorokat is.
- **Partneri igény- és elégedettségmérés rendszere:** meghatározza azoknak a releváns partnereknek a körét, amelyeknek a véleményét az önértékelés kétéves ciklusában legalább egyszer (a központilag kidolgozott partneri mérőeszközök, kérdőívek alkalmazásával) ki kell kérni. Az ún. mérendő partnerek: a tanulók, a szülők, az oktatók, a duális képzőhelyek és a végzeteket foglalkoztató gazdálkodó szervezetek.

A vonatkozó jogszabályok értelmében a szakképző intézmény minőségirányítási rendszeréhez *külső értékelés* kapcsolódik, amelyet az Innovatív Képzéstámogató Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság (IKK Zrt.) végez²⁵, és amely az önértékeléssel azonos, EQAVET alapú elvárásrendszer alapján négyévente értékeli a szakképző intézményt és az intézmény vezetőjének (igazgató) a munkáját.

3.3 A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer kidolgozását segítő szakmai támogató környezet

A vonatkozó jogszabályok rendelkeznek azokról a szakmai támogató elemekről is, amelyeket az ágazati irányításnak kell kidolgoznia és a szakképzésért felelős miniszternek jóvá kell hagynia és ki kell adnia abból a célból, hogy segítséget nyújtsanak az intézményeknek a minőségirányítási rendszer kidolgozásához és működtetéséhez.

Az ágazati szakmai támogatás központi eleme a szakképzésért felelős miniszter által 2022. február 8-án kiadott Önértékelési Kézikönyv²⁶. Ez a jogszabály érvényű szakmai dokumentum meghatározza az intézményi MIR felépítését és tartalmát, azaz részletesen bemutatja a minőségpolitikát, az EQAVET alapján kidolgozott intézményi és intézményvezetői önértékelési szempontokat (elvárásrendszert), a kétévente elvégzendő átfogó intézményi önértékelés és intézményvezetői önértékelés folyamatát és módszertanát, a MIR támogató elemeit, valamint a minőségirányítási és az önértékelési tevékenység során alkalmazandó munkasablonokat.

Az ágazati szakmai támogatás másik eleme a szakképzésért felelős miniszter által kiadott Módszertani javaslat²⁷, amely az oktatók és az intézményi vezetők teljesítményértékeléséhez hivatott segítséget nyújtani a szakképző intézmények vezetői számára. A módszertani javaslat meghatározza az oktatói és intézményi vezetői értékelés elvárásrendszerét (amely rögzíti az értékelési területeket, az értékelési szempontokat, a szempontokhoz tartozó magyarázatokat és a szempontok adatforrásait), bemutatja az értékelés módszertanát és eszközeit, valamint részletesen leírja az értékelés folyamatát.

25 Szkr. 305.§ (4)

26 Önértékelési kézikönyv szakképző intézmények számára (2022) Önértékelési kézikönyv (ikk.hu)

27 A szakképzésért felelős miniszter által kiadott módszertani javaslat alapján. "Módszertani javaslat a szakképzésben alkalmazott oktatók és intézményi vezetők teljesítményértékeléséhez" (2022) Intézményeknek, oktatóknak | IKK Innovatív Képzéstámogató Központ Zrt.

A miniszteri ajánlások mellett az IKK Zrt. által létrehozott és működtetett Oktatói Továbbképzési Rendszer (OTR)²⁸ keretében magas szakmai színvonalú képzések segítik a szakképzésben dolgozó oktatók és intézményi vezetők minőségirányítási módszertani ismereteinek bővítését, és ez által az intézményi minőségirányítási rendszerek sikeres bevezetését.

4. AZ ERASMUS+ MOBILITÁSOK HELYE AZ INTÉZMÉNYI MINŐSÉGIRÁNYÍTÁSI RENDSZERBEN

Rohamosan fejlődő világunkban a magyar szakképző intézmények közül az mondhatja magát igazán eredményesnek, amelyik hosszú távon képes tudatosan és rugalmasan alkalmazkodni a gazdasági és társadalmi elvárásokhoz, követi az európai irányokat, nyitott a hazai és a külföldi vállalati tevékenységekben használt innovatív módszerekre és az országokon átívelő technikák megismerésére, pontosan meghatározza hosszú és rövid távú céljait, és képes alkalmazni az újonnan tanult eljárásokat a céljai sikeres megvalósításának érdekében.

A szakképző intézmények számára az Erasmus+ programokba való bekapcsolódás lehetőséget kínál a szakmai kitekintésre és megújulásra: a tanulási célú mobilitások során a tanulók és az oktatók/munkatársak értékes készségeket sajátítanak el nemzetközi környezetben, szélesítik látókörüket. A mobilitás céljai között kiemelt szerepet kap a kulcsfontosságú kompetenciák és a transzverzális készségek megerősítése, a jelenlegi és a jövőbeli munkaerőpiacon szükséges szakmaspecifikus készségek fejlesztésének támogatása, a jó gyakorlatok megosztása, az új és innovatív pedagógiai módszerek és technológiák alkalmazásának előmozdítása, valamint a tanárok, oktatók, mentorok és a szakképzésben részt vevő egyéb munkatársak/szakemberek szakmai fejlődésének támogatása. A szakképző intézményben folyó képzés minőségének javítása érdekében a megvalósított mobilitás eredményeit be kell építeni az intézmény mindennapi működésébe, hogy azok a szervezet egészének, a munkatársaknak és a tanulóknak a javát szolgálják.

Azok a szakképző intézmények, amelyek rendelkeznek aktív európai partnerséggel, és a tanulóik és oktatóik rendszeresen részt vesznek mobilitási tevékenységekben, vagy tervezik az Erasmus+ programba való bekapcsolódást, helyesen járnak el, ha az intézményi dokumentumaikban is rögzítik a tanulási célú mobilitással kapcsolatos céljaikat, elvárt eredményeiket. Ennek megfelelően javasolt, hogy az intézményi minőségirányítási rendszer különböző részeinek kialakításánál is különös figyelmet fordítsanak a mobilitásokra, valamint az általuk generált hatások megjelenítésére. Az Erasmus+ programokat megvalósító szakképző intézmények eddig is meghatározták az Erasmus-tervüket, amely kiváló alapul szolgál a nemzetközi tevékenység összehangolására és beépítésére az intézmény minőségirányítási rendszerébe.

²⁸ Oktatói Továbbképzési Rendszer | IKK Innovatív Képzéstámogató Központ Zrt.

AZ ERASMUS-TERV (NEMZETKÖZIESÍTÉSI STRATÉGIA)

Az Erasmus+ tanulási mobilitási lehetőségekkel élő intézmények támogatást kapnak szervezeti fejlődésükhöz, és ezen keresztül biztosítják az egyének számára az egész életen át tartó tanulásban való részvételt Európában. A programban részt vevő intézmények minden pályázati ciklusban megfogalmazzák elképzeléseiket és elvárásaikat a megvalósítandó projektjeikkel kapcsolatban, a projekt által biztosított és remélt hozzáadott értékeket, amelyek a projekt lezárulta után beépülnek az intézmény mindennapjaiba. A pályázat a céloknak, a tervezett eredményeknek és a megvalósítás lépéseinek komoly átgondolását várja el az intézményektől a megvalósítás hatásának több színterén is: oktatók, tanulók, intézmény, duális képzőhelyek, szűkebb társadalmi környezet stb.

A tapasztalt Erasmus+ pályázók egyre inkább az akkreditáció felé mozdulnak el. Az adott cikluson belüli egyszerűsített pályázási forma arra sarkallja a minőségi mobilitás mellett elkötelezett intézményeket, hogy átfogó stratégiát készítsenek a nemzetközi tanulásaira, elősegítve ezzel a szervezet különböző területeinek tudatos fejlesztését és az egyéni életutak saját ütemű, minél sokrétűbb kibontakoztatását. Az intézmények a nemzetköziesítési stratégiájukban megvizsgálják, hogy kitűzött céljaik elérését mennyire és milyen módon szolgálja a nemzetközi programokba való kapcsolódás, figyelembe véve az európai prioritásokat is. A mobilitási tevékenységek megszervezésével a szervezet törekszik átfogóbb céljainak megvalósítására is. Ennek biztosítékaként a Nemzeti Irodák Erasmus-terv elkészítését várják el a pályázóktól. Az Erasmus-terv összekapcsolja a mobilitási tevékenységeket a szervezet igényeivel és céljaival, illetve a pályázónak meg kell válaszolnia egy kulcskérdést: hogyan fog profitálni a programban való részvételből a szervezet, annak összes munkatársa és tanulója, függetlenül attól, hogy részt vesznek-e mobilitási tevékenységekben vagy sem.

Az Erasmus-terv három részből áll. A pályázók:

1. megfogalmazzák célkitűzéseiket,
2. felsorolják az ezekhez kapcsolható, ütemezett tevékenységeiket, valamint
3. megtervezik az emberi és egyéb erőforrások elosztását is.

A pályázási folyamatban az intézményeknek el kell fogadniuk az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályokat²⁹, amelyek közös iránymutatásokat határoznak meg a programban részt vevő szervezeteknek egész Európában. Ez biztosítja a jó mobilitási tapasztalatokat és tanulási eredményeket minden résztvevő számára.

A szakképző intézményekben a nemzetközi tevékenységek és az oktatás, a gyakorlati képesség közötti kapcsolat megteremtése alapvető fontosságú, mert így lehet elérni a legfontosabb célcsoportot, a tanulókat, valamint a nemzetközi tevékenység így lehet hatással a tantervek, a szakmai program és a tanítási módszerek fejlődésére.

Minden stratégia kidolgozásának részét képezi annak mérlegelése, hogy hogyan lehet azt átültetni a gyakorlatba. Ebben az esetben nem csupán egy cselekvési terv elkészítéséről van szó. A legfontosabb az, hogy hogyan lehet beágyazni a nemzetközivé váláshoz kapcsolódó tevékenységeket a szervezet mindennapi munkájába. Ha a nemzetköziesítési stratégiában megfogalmazott intézményi küldetés, értékek, jövőkép és célok nem kapcsolódnak egyértelműen a szervezet alapvető tevékenységeihez, könnyen előfordulhat, hogy kiesnek a mérlege-

²⁹ Erasmus minőségbiztosítási szabályok a felnőttoktatás, a szakképzés és a köznevelés területén
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hu/document/erasmus-quality-standards-mobility-projects-vet-adults-schools>

lésből, amikor olyan kérdésekről dönt az intézmény, mint pl. szervezés, erőforrások, szakmai programok, partnerségek és hálózatok, tantervek vagy minőségbiztosítás. A stratégiai célok összekapcsolása és a nemzetközivé válásra vonatkozó célok beágyazása más stratégiai döntésekben is kulcsfontosságú.

Egy másik nagyon fontos szempont a „folyamatos fejlesztés”. A minőségirányítás részeként évente, elfogadott mutatók alapján történik a szervezet értékelése. Ideális esetben a stratégiát és legfőképpen a cselekvési terv végrehajtását vizsgálják és értékelik. Az intézmény a jövőbeli terveket az alapján módosítja, hogy a korábbi időszak terveit milyen mértékben és hogyan sikerült megvalósítania. Így megvalósul a folyamatos javulás³⁰.

4.1 Az Erasmus+ mobilitások helye az intézményi minőségirányítási rendszerben (MIR)

A 2022. február 9-től hatályos *Önértékelés Kézikönyv* a szakképző intézmények számára meghatározza az intézményi minőségirányítási rendszer felépítését és tartalmát, illetve kötelezően alkalmazandó elemeket ír elő. (Bővebben lásd a 3.3. pontban.)

Azok az intézmények, amelyek rendszeres Erasmus-pályázók vagy akkreditált intézmények, az eddigi munkájuk okán hozzászoktak szervezetük vizsgálatához, a célok megfogalmazásához és a stratégiák kialakításához. Az előbbieken ismertetett Erasmus-terv vagy a nemzetköziesítési stratégia több olyan elemet is tartalmaz, amelyek az intézményi minőségpolitika meghatározásakor és az átfogó intézményi önértékelés során felhasználhatók. A nemzetköziesítési stratégiában is meg kell határozni az intézmény küldetését és jövőképét, és meg kell fogalmazni a stratégiai célokat. Amikor azonban az intézményi célrendszerbe be akarjuk illeszteni az európai mobilitási és együttműködési tevékenységekkel elérendő célokat, akkor természetesen ezen elemek újragondolására, esetleges átfogalmazására van szükség, attól függően, hogy az intézmény általános, regionális, szakmai vagy kifejezetten nemzetközi viszonylatban értelmezhető céljairól és tevékenységeiről van-e szó.

A szakképző intézmények a 2022. augusztus 31-ig kidolgozott minőségirányítási rendszerükben a Minőségpolitikájuk részeként meghatározták a küldetésüket, a jövőképüket, az ezeken alapuló intézményi stratégiájukat és célrendszerüket, továbbá a célok megvalósulását mérő, értékelő és az intézményi önértékeléshez alátámasztó bizonyítékokat szolgáltató intézményi indikátorrendszerüket. Meg kell vizsgálni, hogy a MIR elemek közül melyek esetében lehet releváns az Erasmus+ mobilitás beépítése. Abban az esetben, ha tanulási mobilitást is megjelenítünk egy-egy MIR elemnél, szükséges felülvizsgálatot végezni és kiegészíteni az eddigi rendszerünket, például kibővíteni a célokat, a folyamatokat, és új indikátorokat fogalmazni meg.

Egy kérdőíves felmérés keretében megkérdeztünk nyolc magyar, Erasmus+ akkreditációval rendelkező intézményt azzal kapcsolatban, hogy megjelent-e az elkészült MIR dokumentumukban a nemzetközi mobilitás. Közülük egy intézmény volt, amely semmilyen formában nem tesz említést a nemzetköziségről a minőségirányítási dokumentumában. A többi intézmény mind a küldetésébe és a jövőképébe, mind az oktatói értékelésébe beépítette a mobilitási tevékenység meglétét vagy elvárását. Négy intézmény pedig ezeken kívül a célrendszerük megfogalmazásánál és az indikátorrendszer kidolgozásánál is figyelembe vette a Nemzetközi stratégiájukban megfogalmazottakat, és a partneri igény- és elégedettségmérést kiterjesztették a nemzetközi partnereikre is.

30 Kézikönyv szakképző intézmények fenntartói számára

<https://www.itstudy.hu/sites/default/files/letoltesek/interaktiv-minoseguyi-kezikonyv.pdf>

Az alábbiakban a MIR egyes elemeihez gyakorlati példákon keresztül kívánunk útmutatást és javaslatokat adni az Erasmus+ mobilitások beépítésére az intézmény minőségirányítási rendszerébe.

4.1.1 Intézményi minőségpolitika

A szakképző intézmények a minőségpolitikájukban kifejezik elkötelezettségüket a nemzetköziesedési folyamat, a magas minőségi színvonalú európai együttműködési és mobilitási tevékenységek és azok folyamatos fejlesztése iránt, elősegítve ezzel a tanuló/munkatársak kompetenciafejlesztését, személyes és szakmai fejlődését.

1) Küldetés

A küldetés arra a kérdésre ad választ, hogy miért vagyunk itt. Ez igazolja egy szervezet létezését, illetve fontos szerepet játszik a szervezet működésének irányításában is az által, hogy megjeleníti az intézmény legfontosabb törekvéseit és stratégiai szándékait, valamint közvetíti, hogy mely területeken és milyen értékek, elvek alapján akar működni, milyen „termékeket” kíván nyújtani, és kik lesznek ezen „termékek” felhasználói.

PÉLDA KÜLDETÉSNYILATKOZATRA

- A fiatalok képzésében egyéni tanulási utak biztosítása, pályaorientációs tanácsadás.
- A felnőttek önmegvalósítási törekvéseinek támogatása szakmai oktatással, képzéssel, a korábban megszerzett tapasztalataik beszámítása.
- Az intézményi oktatási-nevelési módszertár és az informális tanulási alkalmak pedagógiai szempontú megújítása.
- A duális képzés megerősítése a partnerekkel szoros együttműködésben.
- Az oktatók fejlődését biztosító programokon, pályázatokon való részvétel, önfejlesztés, a tudásmegosztás támogatása.
- Az oktatásszervezés, az intézményi kommunikáció, az ismeretátadás digitális megújítása.

Értékeink:

- partnerség,
- rugalmasság,
- gyakorlatorientáltság,
- megújulás,
- elkötelezettség.

Példa küldetés kiegészítésére, amely magába foglalja a szakképző intézmény elköteleződését a nemzetközi tevékenységekben, projektekben való részvétel iránt

1. Az intézményünkben folytatott gyakorlatorientált szakmai képzés minden tanuló számára sikert biztosít a tanulásban és a szakmai életben az európai munkaerőpiacon.
2. Intézményünk tanuló és oktatói büszkék arra, hogy iskolánk nemzetközi és hazai környezetben is versenyképes tudást nyújtó, innovatív, sokszínű képzési formákkal rendelkező szakképző intézmény.
3. Alapelvünk a korszerű szakképzés megvalósítása, a szakmai igényességre, nyitottságra való nevelés, a folyamatos továbbképzés belső igényének kialakítása. A nemzetközi munkaerőpiaci igényeknek megfelelő duális szakképzés megvalósításában együttműködünk hazai és európai gazdálkodó szervezetekkel.

2) Jövőkép

A jövőkép az intézmény küldetésén és kinyilatkoztatott értékein alapszik, és leírja, hogy a szervezet a jövőben mit szeretne elérni. Egy szilárd jövőkép megmutatja a munkatársaknak, a tanulóknak és a külső partnereknek is, hogy melyek az intézmény hosszabb távú céljai, és hogy hová kell irányítani az erőfeszítéseket a jövőben. A jó jövőkép egyszerre inspirál és irányít, ugyanakkor a valóságban gyökerezik, és jóval túlmutat a jelenlegi állapoton.

A külföldi mobilitást végző intézményeknek a jövőképük kialakításánál érdemes megfontolniuk a következőket³¹:

- Hogyan, milyen módon szerepel a nemzetközi dimenzió a küldetésükben?
- Az intézménynek melyek azok a nemzetközi tevékenységei, amelyekre építeni szeretne, amelyekre alapozva egy előnyösebb jövőbeli intézménykép kialakítása lehetséges?
- Az európai mobilitás hogyan és milyen mértékben szolgálja az oktatói testület szakmai és/vagy módszertani fejlődését?
- A potenciális és a jelenlegi tanulók számára vonzó lehetőség-e a nemzetközi vállalatoknál, exportcégeknél vagy multikulturális munkahelyeken való tanulás és szakmai gyakorlatszerzés?

Attól függően, hogy a fenti kérdésekre adott válaszok mennyire illenek bele az intézmény önmagáról elképzelt és kialakított vagy kialakítandó intézményi arculatába, olyan mértékben kell ezeket az elemeket beilleszteni a jövőképébe.

PÉLDÁK A TANULÁSI MOBILITÁSOK MEGJELENÍTÉSÉRE AZ INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉPBEN

Az intézmény székhely településén és vonzáskörzetében élő fiataloknak és felnőtteknek rugalmas képzési formákban egyéni fejlesztési lehetőségeket nyújtó, korszerű szakmai oktatás és képzés, valamint kompetenciafejlesztés biztosítása, amely alapján el tudnak helyezkedni, , valamint lehetőséget ad az aktív társadalmi szerepvállalásra, amelynek keretében:

1. az intézmény a hazai és a nemzetközi gyakorlati helyekkel való kiváló kapcsolattal hozzájárul a tanulók gyakorlatialapú szakmai fejlődéséhez;
2. a hazai és külföldi vállalati kapcsolatokra építve az oktatók jógyakorlatokat tanulnak és adnak át, amelyek növelik és fejlesztik a nevelő-oktató munka színvonalát;
3. a tanulók idegen nyelvi kommunikációs képessége magabiztosabb lesz a tanulói mobilitásokon szerzett tapasztalataik és elkötelezettségük által;
4. a nemzetközi pályázati tevékenység támogatja az oktatók állandó módszertani megújulását és a tanulók széleskörű bevonását a mobilitásokba.

³¹ Go international – practical guide on strategic internationalisation in Vocational Education and Training <https://tka.hu/docs/palyazatok/annex7-go-international.pdf>]

3) Intézményi célrendszer

Az intézményi célrendszert a küldetés és a jövőkép alapján kell megfogalmazni. A célok jelentősége, hogy alapot nyújtsanak a tervezéshez, meghatározzanak egy kívánt teljesítményt, ugyanakkor segítik az egyének és a szervezet elköteleződését az intézmény és annak tevékenysége mellett, valamint a belső és a külső érintettek/partnerek számára jelzik, hogy mit szeretne elérni a szervezet.

A célok meghatározásánál kövessük a SMART célokra vonatkozó útmutatásokat, vagyis a célok legyenek konkrétak (specific), mérhetőek (measurable), elérhetőek (achievable), relevánsak (relevant) és időhöz kötöttek (time-based).

A célok között hierarchiát állítunk fel.³² A célrendszer felállítását az átfogó, hosszú távú stratégiai célok megfogalmazásával kell kezdeni, amelyek elérése valós pozitív hatással bírhat az adott intézmény életére, működésére és az oktatás és képzés színvonalának emelésére. Ezek a célok az intézményi igények, szükségletek és a működési környezet elemzéséből adódó kihívások „átfordítása”, rövid, tömör, de világos és sokatmondó megfogalmazásban, amelyek reálisak a rendelkezésre álló erőforrásokhoz viszonyítva. Fontos, hogy a célok motiválók legyenek, erősítsék az elkötelezettséget, ugyanakkor kihívást is biztosítsanak. Fontos, hogy az intézmény tagjai ismerjék és támogassák a stratégiai célokat a folyamat elejétől, a célok meghatározásától kezdve.

A különböző szinteken (pl. intézmény, munkaközösség, egyén) kialakított célok sajátos hierarchiát alkotnak, amelyben az általánostól haladunk a konkrétabb megfogalmazás felé, egyre inkább szűkítve az adott szint „mozgásterét”, egyben kialakítva egy célhierarchia rendszert, átfogó célokkal és alárendelt részcélokkal. A hierarchia csúcsán kevés számú (maximum 3-4) átfogó cél szerepel. Fontos, hogy legyen logikai összefüggés a célhierarchia egyes szintjei között, vagyis a célok legyenek koherensek és épüljenek egymásra.

Az Önértékelési Kézikönyv a célok három szintjét írja le³³:

- **Stratégiai célok:** Nagy hatással vannak a szervezet életére, hosszú távon (5-6 év) fogalmazzák meg az intézmény elképzeléseit, iránynt mutatnak és prioritásokat tartalmaznak.
- **Minőségcélok:** Rövid-közép-hosszú távú célok, amelyek a stratégiai célokból következnek, és azok megvalósításához járulnak hozzá. Olyan célkitűzések, amelyeket az intézmény működésére és/vagy munkatársai számára tűznek ki, amelyekre törekszik az intézmény, vagy amit el akar érni.
- **Fejlesztési célok:** Projektszerűen megvalósuló (rövid, közép és hosszú távú) célok, amelyek koherensek az intézményi stratégiai és minőségcélokkal. A fejlesztési célok egy-egy értékelés, például intézményi önértékelés alapján meghatározott gyengeségekre, fejlesztendő és/vagy fejleszthető területekre adnak orvoslási lehetőséget. Ilyen lehet például az oktatási módszertan vagy IKT-tudás fejlesztésére alkalmas Erasmus+ projektek tervezése és megvalósítása a szakmai és közismereti oktatók bevonásával.

³² Célmeghatározás, célhierarchia

https://tka.hu/docs/palyazatok/02_celmeghatarozas_celhierarchia.pdf [Letöltés: 2022. 12. 19.]

³³ Önértékelési kézikönyv szakképző intézmények számára

https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/onertekelesi_kezikonyv_2022_02_09pdf-1645096289357.pdf

PÉLDA AZ ERASMUS+ MOBILITÁS MEGJELÉNÍTÉSÉRE AZ INTÉZMÉNYI CÉLRENDSZERBEN

Stratégiai cél:

A munkaerőpiac elvárásainak megfelelő oktatás biztosítása az intézményi képzésben.

Kapcsolódó minőségcélok:

- Modern pedagógiai módszerek alkalmazása, szakmacsoportokon átívelő projektalapú oktatás bevezetése.
- Minden oktató tanévenként legalább 1 projekttevékenységet irányít, amelybe a nemzetközi mobilitás eredményeit is be kell vonni.
- Szoros együttműködés kialakítása a duális partnerekkel.
- Tanévenként legalább 15 oktató vesz részt továbbképzésen vállalati környezetben vagy kísérőtanárként külföldi szakmai gyakorlaton.
- Nemzetközi partnerkapcsolataink fenntartása, az együttműködés erősítése, új partnerek keresése.
- Az oktatói mobilitásokban részt vevő kollégák számának 10%-os növelése két tanév alatt.
- A nemzetközi projektekbe jelentkezők számának legalább 30%-os növekedése a mobilitásokba bevonható tanulók számához képest.

4) Oktatók és intézményi vezetők teljesítményértékelése

Az oktatók és az intézményvezető, illetve a teljes intézményi vezetés elkötelezettsége és együttműködése minden minőségbiztosítási intézkedés döntő tényezője. A szakképző intézmények hosszú távú célja a magas színvonalú szakmai oktatás és képzés biztosítása, és ebben kulcsfontosságú szerepet játszanak az intézmény vezetői, az oktatók és a duális képzőhelyek szakmai oktatói, mentorai. A technológia és a technika gyors változása állandó kihívás elé állítja a szakmai képzésben tanítókat, akik csak folyamatos képzéssel és módszertani fejlődéssel képesek megfelelni az elvárásoknak.

Az oktatói értékelési rendszer célja az intézmény szakmai fejlődésének támogatása és biztosítása. Annak érdekében, hogy a nemzetközi dimenziót be tudjuk vinni a képesítésekbe és a tanításba, az oktatóknak és más munkatársaknak rendelkezniük kell a nemzetközi szinten megszerezhető kompetenciákkal. Szükséges bekapcsolódnunk a tanulók külföldi szakmai gyakorlatának előkészítésébe, a tanulási eredmények duális partnerrel való közös kidolgozásába, a szakmai gyakorlatok minőségi felügyeletébe és az alkalmazott innovatív tevékenységek megismerésébe. Kompetenciáik, ismereteik fejlődése és bővülése elősegíti az intézményi fejlődést is, tudásmegosztásuk multiplikálja az elsajátított ismeretek és készségek intézményen belüli felhasználását. Az oktatóknak a kurzusokon való részvétel által bővül a módszertani repertoárjuk, valamint értékes kapcsolatokra tesznek szert, amelyek bővíthetik az intézmény partnereinek körét is.

A nemzetközi tevékenységek széles körét azonosíthatjuk be, amelyekbe az intézményi vezetők és az oktatói testület is bekapcsolódhat. Amennyiben az intézmény a küldetésében és a jövőképében, valamint a kitűzött céljai által is elkötelezte magát a nemzetköziesítés mellett, szükséges biztosítani, hogy ez a szervezet mindennapjaiba is beépüljön. A tervezés és a cselekvések (Erasmus+ mobilitások) mellett az értékelés (ellenőrzés) és a fejlesztés (visszacsatolás) lépéseit is be kell építeni a rendszerbe. Ezáltal fogunk megfelelni az EQAVET

minőségbiztosítási ciklus (lásd a 2.2 pontban) által is követett P-D-C-A logikának, amely egy ismétlődő, néglépéses menedzsment módszer az intézményi működés, tevékenységek, folyamatok kontrolljára és folyamatos fejlesztésére.

Az Szkt. 50.§-a értelmében az igazgató háromévente értékeli az oktatók munkáját a szakképzésért felelős miniszter által javasolt és a szakképző intézményre ezen dokumentum alapján kialakított módszertan szerint. Az intézményi vezetői és az oktatói értékelési rendszer szempontrendszerébe javasolt az intézmény céljainak megfelelően beépíteni azokat az elvárásokat, amelyek a szervezet nemzetköziségét erősítik, fejlesztik. Az értékelési rendszer tíz értékelési területből áll, amelyek vizsgálata a szakképző intézmény minden intézményi vezető és oktató munkavállalója esetében kötelező. Az értékelési területekhez értékelési szempontok tartoznak. A „Módszertani javaslat a szakképzésben alkalmazott oktatók és intézményi vezetők teljesítményértékeléséhez”³⁴ 2. számú melléklete az oktatói, a 3. és 5. számú mellékletek pedig az igazgatóhelyettesi, illetve az igazgatói értékelési rendszer részletes szempontrendszerét tartalmazzák. Ezen táblázatok harmadik oszlopában szükséges megfogalmazni a magyarázatot arra vonatkozólag, hogy az adott értékelési szempont mit jelent az adott intézményben.

³⁴ Módszertani javaslat a szakképzésben alkalmazott oktatók és intézményi vezetők teljesítményértékeléséhez <https://ikk.hu/gyujto/intezmenyek#segedanyagok-a-szakkepzo-intezmeny-minosegiranyitasi-rendszerek-kialakitashoz> [Letöltés: 2022. 12. 21.]

Példa az oktatói értékelési rendszer szempontrendszerébe beépített nemzetközi tevékenységelemre

Szakképzésben alkalmazott oktatók értékelési rendszere					
			Név		
		Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat	
Munkakör értékelése	1.	Képzettség - szakképzettség	Szakirányú végzettség	A tanított szaknak, tantárgynak megfelelő szakirányú végzettség	
			Pedagógiai végzettség	Tanári, szakoktatói végzettség	
			Szakirányú továbbképzés	Szakmai és pedagógiai továbbképzések	
			Nyelvismeret	Igazolt nyelvismeret, amelyet az intézmény nemzetközi kapcsolataiban is kamatoztat.	
	2.	Szakmai tapasztalat	Pedagógusként eltöltött idő	Szakmai gyakorlati (oktatói) tapasztalat	
			Releváns munkaerőpiaci tapasztalat	Szakirányú munkaerőpiaci tapasztalata van.	
	3.	Munkaerőpiaci érték	Szervezetten belüli hatása az intézményi eredményességre	Az intézményen belül az intézmény eredményességére gyakorolt közvetlen hatása (pl. szakmai, érettségi vizsgatárgy sikeres oktatója, hátrányos helyzetűek sikeres támogatása, eredményes tehetséggondozás, nemzetközi tanulók bevonásával megvalósuló projekteken való sikeres részvétel stb.)	
			Stratégiai szakterület	Keresett, magas munkaerőpiaci értékű szakma képviselője (pl. nehezen betölthető munkakör (mérnökstanár), minimális létszámú felsőfokú végzett (matematika, természettudományos tantárgy) stb.)	
	Szakmai kompetenciák	4.	Szakmai felkészültség	Pedagógiai eredményesség	Szakmai területén mérhetően, bizonyíthatóan eredményes oktató. A tanulói teljesítményben mérhető a pedagógiai tevékenység hozzáadott értéke.
				Szakirányában biztos, megalapozott korszerű szakmai tudással rendelkezik.	Biztos szakmai tudás jellemzi, képes és kíván is megújulni, tudása korszerű és naprakész. Szakmai-pedagógiai céljai elérése érdekében képezi önmagát, részt vesz Erasmus+ tanári kurzusokon.
A korszerű ismereteket beépíti a tanulás-tanítás folyamatába.				Figyelemmel kíséri és beépíti a tanulási-tanítási folyamatba a szakmai területének változó tartalmát, az új ismeretek, a duális partnerek / külföldi vállalati partnerek elvárásait, az általuk alkalmazott eszközöket, technológiát. Modern módszertant alkalmaz.	

		Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat
Szakmai kompetenciák	5.	A szakképzés-releváns korszerű módszertan alkalmazása	<p>Gyakorlatorientált, tevékenység-központú, tanulási eredmény alapú módszereket alkalmaz.</p>	<p>Tanulási-tanítási tevékenysége során alkalmazza a korszerű módszereket, mint pl. a kooperatív módszertan, a digitális tanulás, az önálló tanulás, a projekt módszer. Fejleszti a „soft skill”-eket: problémamegoldás, kreativitás, együttműködés stb. A tanulási eredmény eléréséhez tudatosan választja meg az eredményes módszereket. Külföldi szakmai gyakorlatot teljesítő diákok számára szakmai vagy kulturális vagy idegen nyelvi kompetenciákat fejlesztő projektet tervez.</p>
			<p>Digitális eszközök, módszerek alkalmazása.</p>	<p>A tanulási-tanítási folyamatban rendszeresen alkalmazza a digitális eszközöket, azokat tudatosan, a pedagógiai folyamat céljainak megfelelően és rutinszerűen alkalmazza.</p>
			<p>A tanulók, tanuló-csoportok egyéni szükségletéhez illeszkedő módszereket és munkaformákat alkalmaz (pl. differenciált oktatás).</p>	<p>A módszereket a tanulók és a tanulócsoporthoz illeszkedő igényeinek, előzetes tudásának megfelelően választja ki, differenciált oktatást alkalmaz.</p>
			<p>A szakképzési tartalomhoz megfelelő munkaformákat alkalmaz.</p>	<p>A pedagógiai folyamathoz választja a munkaformákat. A szakképzés elvárásainak megfelelően alkalmazza a frontális, csoportos és egyéni munkaformákat.</p>
	6.	Pedagógiai tervezés	<p>Részt vesz az intézmény belső tananyagfejlesztési tevékenységében.</p>	<p>Tananyagot készít, amely tükrözi a szakmai korszerűséget (tartalom, módszer, digitalizáció).</p>
			<p>Részt vesz az intézményi dokumentumok elkészítésében, a saját dokumentumaiban nyomon követhető az összhang az intézményi célokkal.</p>	<p>Részt vesz az intézményi tervek elkészítésében; pedagógiai tervei összhangban vannak a szakképzés ágazati és intézményi céljaival.</p>
			<p>Tervezésében figyelembe veszi a tanulói igényeket és adottságokat, beépíti a digitális oktatás módszereit és eszközeit.</p>	<p>Pedagógiai tervei tanuló- és csoportfókuszúak, differenciáltan tervezi meg a pedagógiai folyamatokat; terveiben a korszerű (a generációra jellemző) digitális oktatás hangsúlyosan jelen van.</p>
			<p>Tervező tevékenységében szerepet kap a tanulók motiválása, motivációjuk fejlesztése, épít a tanulók aktív részvételére.</p>	<p>Tudatosan tervezi meg a tanulók motivációjának fejlesztését a feladatok kijelölésével és változatos, figyelmet igénylő munkaszervezéssel. Tervezett módszerei, munkaformái a tanulói aktivitást, a gyakorlatorientált képzést támogatják.</p>

	Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat	
Szakmai kompetenciák	6.	Pedagógiai tervezés	Tervezésében épít a tanulók előzetes tudására, valamint a duális képzőhelyen szerzett ismeretekre, tapasztalatokra.	Terveiben figyelembe veszi a tanuló szakmáját, épít az ezzel kapcsolatos előzetes tudásukra és tapasztalataikra.
			A pedagógiai folyamathoz illeszkedve diagnosztikus, normatív (fejlesztő) és szummatív (összegző) értékelést alkalmaz. A visszajelzései rendszerek, egyértelműek, tárgyilagosak, fejlesztő hatásúak.	Ismeri és pedagógiailag tudatosan alkalmazza az értékelési módszereket.
	7.	Pedagógiai értékelés	A pedagógiai célokhoz, a szakmai programhoz és a képzési és kimeneti követelményekhez (KKK) illeszkedő értékelést alkalmaz	Értékelési rendszere koherens, a követelmények alapján meghatározott.
			Az oktatási folyamat elején ismerteti az elvárásokat a tanulókkal és a szülőikkel.	A tanulók és a szülők számára ismert az értékelési szempontrendszer.
			A duális képzőhely értékelési gyakorlatával összhangban alakítja értékelési gyakorlatát.	Értékelési rendszerét összehangolja a duális képzőhely értékelési rendszerével. Részt vesz a külföldi szakmai gyakorlat értékelési kritériumainak kidolgozásában, figyelembe veszi azt a tanuló értékelésénél.
			Ellenőrzéseinek, méréseinek, értékeléseinek eredményeit rendszeresen és szakszerűen elemzi, ezek eredményét felhasználja a tanulók fejlesztési céljainak és feladatainak kijelölésében.	Az értékelés eredményeinek elemzésével visszacsatol a pedagógiai folyamatra (tartalom, módszer, munkaforma), felhasználja annak fejlesztéséhez. Nemzetközi projektjeiben figyel a tantárgyköziségre.
			Együttműködik az egy osztályban tanító oktatókkal a tantárgyköziség megvalósításában és a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.	Kiemelten fontos számára a szakmai elméleti és a gyakorlati oktatókkal való együttműködés.
	8.	Együttműködés más oktatókkal, a szülőikkel és a gyakorlati partnerekkel	Részt vesz a tudásmegosztásban.	Tudását megosztja, és nyitott a szakmai együttműködésre: támogatja, segíti kollégái munkáját. Erasmus+ tanári kurzuson szerzett ismereteit multiplikálja az oktatói területben.

	Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat	
Szakmai kompetenciák	8.	Együttműködés más oktatókkal, a szülőkkel és a gyakorlati oktatói partnerekkel	Együttműködik a szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel.	Törekszik a szülőkkel való kapcsolat fenntartására, ehhez használja a digitális eszközöket is (Kréta stb.). A tanulók érdekében együttműködik a segítő munkatársakkal és szervezetekkel (pl. pszichológus, iskolaorvos, védőnő, gyógypedagógus, szociális munkás, gyámügyi szakemberek stb.)
			Aktív pályaeorientációs tevékenységet végez.	Feladatkörének megfelelően bekapcsolódik a pályaeorientációs munkába (pl. rendezvények szervezése, társszervezetekkel, általános iskolákkal, gazdálkodói szervezetekkel való kapcsolattartás).
			Együttműködik a duális gyakorlati képzőhelyekkel.	Részt vesz a duális partnerekkel / külföldi vállalatokkal folytatott kommunikációban, kapcsolatot tart velük.
	9.	Személyiség-fejlesztő, csoportvezetői, tanulástámogató tevékenység	Pedagógiai munkájában épít a szociális tanulásban rejlő lehetőségekre.	A foglalkozásokon és az azon túli iskolai pedagógiai munkájában segíti a közösség-építést, a tanulók együttműködését, közös programokat, kirándulásokat szervez. Kísérőtanárként, projektgazdaként, szakmai mentorként feladatot vállal tanulói Erasmus+ mobilitásokban.
			Támogatja a tanulók önálló gondolkodását, a tanulási-tanítási folyamat részévé teszi a tanulók ötleteit, önálló kezdeményezéseit, ezzel támogatva a munkavállalói és a vállalkozói kompetenciáik fejlesztését.	Épít a tanulói kreativitásra, jól kezeli a tanulói sokszínűségét, támogatja az egyéni ötleteket és kezdeményezéseket. Fejleszti a munkaerőpiac által igényelt kompetenciákat: önállóság, kreativitás, problémamegoldás, csapatmunka, felelősségvállalás, érzelmi intelligencia, rugalmasság stb.
	10.	Innovációs tevékenység és szakmai elkötelezettség	Aktívan részt vesz projektekben, intézményi fejlesztésekben, innovációkban	Szervező, fejlesztő, oktató tevékenységet végez a hazai és külföldi projektekben és a fejlesztésekben, pl. pályázatok megvalósítása, korszerű szakmai tartalmak, módszertan és a digitális oktatás alkalmazása, innovatív ötletek kidolgozása. Az iskolai élet aktív tagja, nyitott az újra, aktívan részt vállal az iskola eredményességében és külső megítélésének alakításában.
			Külső-belső szakmai kapcsolatrendszerrel rendelkezik.	Szakmai kapcsolatai támogatják, segítik és ösztönzik pedagógiai munkájának fejlesztését. Iskolai munkáját elhivatottság jellemzi.
			Szakmai céljaihoz illeszkedve tudatosan tervezi szakmai munkáját, oktatói karrierjét.	Szakmai munkáját reálisán értékeli, tisztában van értékeivel, ugyanakkor nyitott munkája fejlesztésére.

4. sz. táblázat: Szakképzésben alkalmazott oktatók **nemzetközi tevékenységelemekkel kiegészített** értékelési rendszere

További példák nemzetközi tevékenységekre, amelyeket vagy a hozzájuk kapcsolódó és elvárt tevékenységeket az intézmény választása szerint beépíthet az egyes értékelési területek magyarázatába³⁵:

- Részvétel az intézmény stratégiai tervezésében.
- Nemzetközi projektjavaslatok írása, projektek adminisztrációja és jelentéstétel.
- Részvétel a nemzetközi kompetenciákkal kapcsolatos képzési igények tervezésében.
- A nemzetközi tevékenységekre vonatkozó cselekvési terv megírása.
- Nemzetközi projekteken való részvétel és azokért való felelősségvállalás.
- A nemzetközi projektek eredményeinek értékelése.
- A tanulók és a munkatársak (oktatók és egyéb kollégák) felkészítése a nemzetközi cseriprogramokra.
- Nemzetközi tanulók fogadása és irányítása.
- Szállás és programok szervezése az érkező munkatársak és tanulók számára.
- Kapcsolatok kiépítése külföldi szervezetekkel.
- Tanulói és munkatársi cserékről szóló tárgyalások: tanulási tartalom és eredmények kidolgozása.
- Megállapodások a partnerekkel.
- A tanulási eredmények kezelése és értékelése.
- Tárgyalások és nemzetközi találkozók szervezése, azokon való részvétel.
- Előadások tartása nemzetközi rendezvényeken.
- Az intézmény képviselése a külföldi látogatók előtt.
- Nemzetközi tájékoztató rendezvényeken való részvétel.
- Információk nyújtása a tanulók és a munkatársak számára.

Az Erasmus+ projektek sikerességének fontos momentuma – a projektek beszámolóinak horizontális elemzése szerint – a vezetők elköteleződése és személyes részvétele a nemzetközi tevékenységekben. Ők nemcsak teret adnak az együttműködéseknek, hanem ezekre egyedülálló intézményfejlesztési eszközként tekintenek, és saját maguk is proaktívan keresik a nemzetközi lehetőségeket az intézményük számára. Azok az intézmények, amelyeknek a kultúrájában és gyakorlatában az együttműködés jellemző elem, a nemzetközi projektjeik hasznosításában is könnyebben boldogulnak. A tapasztalatok szerint a projektmunka során kialakuló működési módok és horizontális együttműködési formák jó eséllyel a projekt befejeztével is fenntarthatók lesznek. Az intézményi vezetői értékelés az oktatói értékeléshez hasonlóan megvalósítható a különböző értékelési területek mentén³⁶.

35 Quality and Impact Scan 2020. <http://www.erasmusplusvet.nl/QIS2020/>

36 EU Quality Assurance in Vocational Education and Training. <http://www.eqavet.eu/qc/gns/home.aspx>

Példa az intézményi vezetői értékelési rendszer szempontrendszerére, amely tartalmaz nemzetköziesítésre vonatkozó elemeket

Szakképzésben alkalmazott intézményi vezető értékelési rendszere				
			Név	
		Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat
Munkakör értékelése	1.	Képzettség - szakképzettség	Szakirányú végzettség	A tanított szakmának, tantárgynak megfelelő szakirányú végzettség, vezetői munkakörhöz előírt végzettség
			Pedagógiai végzettség	Tanári, szakoktatói végzettség
			Szakirányú továbbképzés	Szakmai, pedagógiai, vezetői továbbképzések
			Nyelvismeret	Igazolt nyelvismeret, amelyet az intézmény nemzetközi kapcsolataiban is kamatoztat.
	2.	Szakmai tapasztalat	Pedagógusként/oktatóként eltöltött idő, azon belül vezetői tapasztalat	Szakmai gyakorlati (oktatói), azon belül vezetői tapasztalat
			Releváns szakirányú szakmai és vezetői munkaerőpiaci tapasztalat	Az oktatói pályára szakirányú munkaerőpiaci tapasztalattal érkező oktatók, vezetők szakirányú gyakorlati ideje. Munkaerőpiacon, oktatásirányítói területen szerzett vezetői tapasztalat.
			Nemzetközi szakirányú tapasztalat	A fenti gyakorlati tapasztalat, külföldön legalább három alkalommal minimum 1 hónapig kísérettanárként vett részt tanulók külföldi szakmai gyakorlatán, bekapcsolódva a diákok szakmai előrehaladásának nyomon követésébe és értékelésébe.
	3.	Munkaerőpiaci érték	Szervezetben belüli hatása az intézményi eredményességre, vezetői szerepe	Az intézményen belül az intézmény eredményességére gyakorolt közvetlen hatása, intézményi nemzetköziesítésben vállalt szerepe.
			Stratégiai szakterület, vezetői szerep	Keresett, magas munkaerőpiaci értékű szakma képviselője. Szakmai végzettsége kapcsolódik az intézmény szakmai profiljához.
	Vezetői kompetenciák	4.	Szakmai felkészültség	Vezetői tudása biztos, megalapozott, korszerű. Szakmai-pedagógiai céljai elérése érdekében képezi önmagát.
Segíti és támogatja a korszerű ismeretek beépítését a tanulás-tanítás folyamatába.				Figyelemmel kíséri a legújabb szakmai ismereteket, és ezekről információt biztosít a munkatársaknak. Támogatja a szakmai területnek megfelelő változó tartalmak és a duális partneri elvárások beépítését a tanítási-tanulási folyamatba. Külföldi szakmai gyakorlat értékeléseit elemzi, visszacsatolást vár az oktatói testületől (új képzési területek, új technológiák, módszertani változás).

	Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat	
Vezetői kompetenciák	4.	Szakmai felkészültség	Szakmai céljaihoz illeszkedve tudatosan tervezi szakmai munkáját, oktatói és vezetői karrierjét.	Szakmai munkáját reálisan értékeli, tisztában van értékeivel, nyitott annak fejlesztésére. Biztos szakmai tudás jellemzi a korszerű pedagógia és a helyzetfüggő vezetés területén. Szakmai és vezetői tudását jól alkalmazza a gyakorlatban.
	5.	Pedagógiai folyamatok irányítása	Irányítja és részt vállal a célok meghatározásában (európai, országos, ágazati, regionális célokkal összhangban meghatározott intézményi szakképzési célrendszer). Részt vesz a minőségirányítási rendszer, az önértékelés és az oktatói értékelés rendszerének kialakításában és működtetésében.	Vezetői munkájában érvényesül a folyamatos minőségfejlesztés (PDCA) logikája. Ismeri ezeket a célokat, és a tervezési dokumentumok, melyek alapján a fejlesztéseket megtervezi, tartalmazzák ezeket. A tervezés, megvalósítás, értékelés, visszacsatolás ismétlődő folyamatában a nemzetközi kapcsolatok hatására és eredményeire is figyelmet fordít.
			Biztosítja, támogatja a korszerű szakmai tartalmak, a módszertan és a digitális oktatás alkalmazását. Irányítja az oktatók pedagógiai tervező munkáját.	A gyakorlatban a megvalósítás során támogatja a célok elérését; a célok és a kialakított intézményi gyakorlat egymással koherensek. Vezetőként elkötelezett a korszerű pedagógiai gyakorlat megvalósításában. Támogatja a korszerű módszerek alkalmazását, a mérési eredményekre támaszkodva fejleszti az intézmény módszertani kultúráját.
			Vezetői munkájával ösztönzi és támogatja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket, az oktatók közösségépítő és személyiségfejlesztő tevékenységét.	Vezetői munkájában segíti a közösségépítést, a tanulók együttműködését. Személyiségfejlesztő és egyénre szabott pedagógiai munkát vár el az oktatóktól.
			Irányítja a szakmai és közismereti oktatók együttműködését, értékelési rendszerük összehangolását. Elősegíti az együttműködést a szakmai oktatók és a duális képzőhely között, a szakmai tartalom, a korszerű módszertan és az összehangolt értékelési rendszer területén.	Biztosítja a közismereti és szakmai képzés együttműködését a megfelelő szervezeti keretek működtetésével, szakmai támogatást nyújt a duális partnerekkel való képzési együttműködéshez. Elvárja a külföldi szakmai gyakorlatot teljesítő tanulók projektekben való foglalkoztatását a gyakorlattal összefüggésben, a különböző közismereti és szakmai tantárgyak összekapcsolásával.
			Irányítja a korszerű tanulói mérések alkalmazását. Méri és értékeli a tanulási folyamat eredményességét. A korai jelzőrendszer eredményeit felhasználja a szakmai-pedagógiai munka fejlesztéséhez.	Irányítja a tanulói mérési rendszer kialakítását és alkalmazását. Szisztematikusan méri és értékeli a célok teljesülését és az azokban meghatározott feladatok eredményességét. Felhasználja a külső mérés eredményeit, és támogatja az intézményi mérési feladatokat.

	Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat	
Vezetői kompetenciák	5.	Pedagógiai folyamatok irányítása	A külső, belső mérési eredmények és a tanulói eredmények (vizsgák, értékelések, partneri visszajelzések) alapján fejleszti a pedagógiai folyamatokat.	A mérési eredmények alapján rendszeresen felülvizsgálja a célokat, a működési folyamatokat, és ez alapján pedagógiai fejlesztéseket valósít meg. Figyelemmel kíséri a külföldi szakmai gyakorlatok tanulási eredményeinek megvalósulását és értékelését.
		6.	Változások kezelése	A jövőkép, a célok megfogalmazása és a feladatok tanévekre bontása során figyelembe veszi az intézmény külső és belső környezetét, a folyamatban lévő és várható munkaerőpiaci változásokat.
	Képes a változtatás folyamatát hatékonyan megtervezni, végrehajtani és értékelni, amelynek során felhasználja a minőségirányítási rendszer működtetésének eredményeit. Alkalmazza a tanulószervezetté válás elvét és gyakorlatát. Ösztönzi, engedi és szívesen befogadja a tanítástanulás eredményesebbé tételére irányuló kezdeményezéseket, innovációkat, fejlesztéseket. Támogatja a belső tudásmegosztást.			Részt vesz a szakképzést érintő helyi igények elemzésének folyamatában. Folyamatosan informálja kollégáit és az intézmény partnereit a megjelenő változásokról, lehetőséget biztosít számukra az önálló információszerezésre (konferenciák, előadások, egyéb források), és reagál a feltárt igényekre. A szervezet stratégiai tervezésében változásokat eszközöl.
	Folyamatosan nyomon követi és értékeli a célok megvalósulását, a mérési rendszer eredményeit, és az elemzéseket bemutatja partnereinek. Rendszeresen meghatározza az intézmény erősségeit és gyengeségeit, fejlesztendő területeit, és ehhez felhasználja a belső és külső intézményértékelés eredményeit.			Az értékelések méréseken és konkrét elemzéseken alapulnak, ezekbe bevonja munkatársait és partnereit. A mérés eredményeit felhasználja az intézmény szakmai munkájának értékelésére és a fejlesztések megalapozására. Értékeli a nemzetközi projektek eredményeit.
	A mérési eredmények alapján terveit felülvizsgálja, korrigálja a célokat, fejleszti az intézmény pedagógiai, szakmai munkáját.			Az éves, féléves értékelések eredményei nyomon követhetők a fejlesztési tervekben, a következő időszak terveiben, azok koherensen illeszkednek egymáshoz.

	Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat
Vezetői kompetenciák	7. Vezetői kommunikáció	Alkalmazott kommunikációs csatornák	Átgondolt, szervezett kommunikációs rendszert működtet, tájékoztatást, értekezletet tart, elektronikus csatornákat használ.
		Információszolgáltatás, tájékoztatás	Oktatók, szülők, tanulók tájékoztatását tervezi és koordinálja, amely rendszeresen és szabályozottan működik. Részt vesz a naprakész kommunikációs megjelenés (honlap, sajtó) biztosításában, egyéb tájékoztatási formák működtetésében.
		Vezetői együttműködés, lojalitás	Átlátható, rendszerszintű vezetői feladatmegosztást működtet. Hiteles és etikus magatartást tanúsít. Kommunikációja, magatartása a pedagógus/oktatói etika normáinak megfelel.
		Az intézmény képvisellete a belső és a külső partnerek tekintetében	Vezetői munkájával kapcsolatban számít munkatársai véleményére, rendszeres és szervezett kapcsolatot tart az intézményi közösségekkel. Külső kapcsolatait az intézmény érdekében végzett nyitott, konstruktív kapcsolatrendszer jellemzi. Nemzetközi szinten is képviseli intézményét.
	8. Oktatói munka ellenőrzése, értékelése, fejlesztések támogatása	Átlátható ellenőrzési rendszert működtet, azonosítja az erősségeket, a fejlesztendő területeket, támogatja a fejlesztéseket.	Differenciáló értékelési rendszert működtetnek az intézményben, az elvárások és az értékelések átláthatóak és koherensek. Az oktatói értékelés kiemelt célja a fejlesztés, amelyhez vezetői támogatást ad.
		Irányítja és delegálja az ellenőrzési, értékelési feladatokat.	A munkatársak ellenőrzése, értékelése rendszeres, amelybe bevonja vezetőtársait. Az értékelések adatokon alapulnak, a visszajelzések korrektek, tárgyyszerűek.
		Támogatja az oktatói értékelésen alapuló egyéni cselekvési terveket.	Tisztában van munkatársai erősségeivel, bevonja és támogatja őket az intézményi fejlesztések és az egyéni fejlődési (karrier) lehetőség kihasználásában. Tudatosítja az Erasmus+ mobilitásban rejlő lehetőségeket.
	9. Kapcsolatrendszer működtetése	Szerepet vállal az intézményi kapcsolatrendszer fejlesztésében.	Támogatja a team munkát, hatékonyan működtet iskolai oktatói közösségeket, számít a munkájukra. Vezetőként támogatja és elvárja az oktatói együttműködést, ő maga is része az iskolai közösségnek.
		Együttműködik a partnerekkel (tanulók, szülők, fenntartó, társszervezetek, duális képzési partnerek, munkaerőpiac).	Ismeri az intézmény partneri körét, részt vesz a partnerek képviselőivel és a partnereket képviselő szervezetekkel (pl. kamara, gyakorlati képzést folytató duális partnerek, munkaerőpiaci szervezetek, végzettséget alkalmazó munkaadók) való kapcsolattartásban. Vezetőként kiemelten kezeli a duális képzési partnerekkel való együttműködést. Kapcsolatokat épít ki és működtet külföldi szervezetekkel, szakképző intézményekkel, vállalatokkal.

	Értékelési terület	Értékelési szempont	Magyarázat	
Vezetői kompetenciák	9.	Kapcsolatrendszer működése	A pozitív kép kialakításával és a folyamatos kapcsolat-tartással célja a helyi munkaerőpiac igényeinek kielégítése.	Az intézmény munkájába bevonja partnereit mind a tervezés, mind a megvalósítás, mind az értékelés és a fejlesztések indítása területén. Aktívan és kezdeményezően vesz részt az intézmény imázsának alakításában, a pályaaorientációs tevékenységben. Az intézmény nemzetközi szintén megszerzett tapasztalatait megosztja hazai partnereivel, azok hasznára.
		10.	Innováció, iskola menedzselése	Aktívan részt vesz az intézményi fejlesztésekben, projekteknél.
	Biztosítja az intézmény működéséhez szükséges humán- és infrastrukturális erőforrásokat. Elkötelezettséget mutat az intézmény tervszerű digitális fejlesztése iránt, szervezi a digitális innováció folyamatát.			Részvételével az erőforrások elemzése az intézményi céloknak megfelelően történik. Az erőforrások értékelésének eredményeit a képzési kínálat, a képzési tartalmak, a hatékony idő- és erőforrás-felhasználás érdekében használják fel.
	Biztonságos intézményi környezetet biztosít. Biztosítja a biztonságos adatkezelés és adattovábbítás rendjét, a közérdekű adatok nyilvánosságát.			Hatáskörének megfelelően megszervezi az intézmény mint létesítmény és a használt eszközök biztonságos működtetését (pl. tanműhelyek, sportlétesítmények eszközei, IKT-eszközök, taneszközök). Figyelembe veszi a környezettudatosság alapelvét , törekszik a fenntarthatósági követelmények betartására, ezekre hangsúlyt fektet a nemzetközi projektek megvalósítása során is.
	Hatékony gazdálkodás			A gazdálkodás területén képviseli a környezettudatos, takarékos megoldásokat. Hatékonyan használja fel az intézményi erőforrásokat a célok elérése érdekében. Törekszik a gazdaságos működtetésre, kihasználja az intézmény bevételi lehetőségeit. Észszerű és következetes az Erasmus+ programok pénzügyi megvalósításánál.

5.sz. táblázat: Szakképzésben alkalmazott intézményi vezetők **nemzetközi elemekkel kiegészített** értékelési rendszere

4.1.2 Partneri igény- és elégedettségmérés

A magyar nyelv értelmező szótára³⁷ a partner fogalmát a következőképpen definiálja: „valakivel valamely célra társuló, valakivel valamely munkában, vállalkozásban, hivatásban, időöltésben, szórakozásban együtt levő, vele valamit közösen végző személy”. A partnerségben tehát egy közös cél érdekében tevékenykednek a felek, és biztosan állítható, hogy az eredmény társadalmilag, gazdaságilag jelentősebb, mint ahogy azt külön-külön elérni képesek lennének.

A partneri kérdőívek célja, hogy az intézmény különböző működési területeit egy „külső” megfigyelő szemével lássuk, és amennyiben erre szükség van, meghatározott területeken változásokat kezdeményezzünk, és változtassunk is. A szakképző intézmények meghatározzák releváns partnereiket, mindazon személyeket és szervezeteket, akikkel/amelyekkel az együttműködés elengedhetetlen a céljaik elérése érdekében. Ezen személyek, szervezetek, gazdasági társaságok igényeinek és elégedettségének az ismerete fontos információ a szakképző intézmény számára, hiszen véleményük hatással van az intézmény fejlesztési folyamataira és a céljai elérése érdekében megfogalmazott tevékenységek meghatározására.

Az intézmény belső partnereinek nevezzük az intézménnyel közvetlenül, napi kapcsolatban álló személyeket és szervezeteket, mint például a tanulók, a gondviselők, a munkatársak. Külső partner-szervezetek pedig például az általános iskolák, az önkormányzatok és a munkaerőpiaci partnerek. Az intézmény a MIR-ben meghatározza azt a partneri kört, amely véleményét szeretné kikérni a tevékenységei minőségének értékelésénél.

Az Önértékelési Kézikönyv és a Módszertani javaslat előír kötelezően elvégzendő partneri igény- és elégedettségméréseket. A kötelező partneri méréseken túl az intézmény természetesen további partneri méréseket is alkalmazhat a problémák feltérképezése és/vagy a fejlesztések céljainak elérése érdekében (pl. a transznacionális mobilitásban részt vevő, együttműködő nemzetközi partnerek körében), továbbá meghatározhat a kötelezően megadott rendszerességnél gyakoribb, de észszerű időközönkénti méréseket is.

Kötelező és választható (opcionális) partneri mérések a szakképző intézményi minőségirányítási rendszerben:

1. Oktatói értékelésnél, amelyet háromévente kell elvégezni:

- tanulók (kötelező)
- szülők/gondviselők (nem kötelező, intézményi döntés)
- duális vagy munkaerőpiaci partner (nem kötelező, intézményi döntés)

2. Intézményvezetői önértékelésnél, amelyet kétévente kell elvégezni:

- oktatók/képzési tanács (kötelező)
- duális partnerek (kötelező)
- végzeteket foglalkoztató gazdasági szervezetek (kötelező)

3. Intézményi önértékelésnél, amelyet kétévente kell elvégezni:

- oktatók (kötelező)
- tanulók (kötelező)
- szülők/gondviselők (kötelező)
- duális partnerek (kötelező)
- végzeteket foglalkoztató gazdasági szervezetek (kötelező)
- választott külföldi mobilitási partnerek: pl. külföldi gyakorlati képzőhely, külföldi partner szakképző intézmények (nem kötelező, intézményi döntés)

³⁷ A magyar nyelv értelmező szótára. <https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/szotar.php>

Amennyiben az intézmény úgy dönt, hogy a külföldi mobilitási partnereit is beemeli a kötelezően mérendő partnerei körébe, úgy – a többi partnerhez hasonlóan – döntenie kell arról, hogy mikor tekinthető érvényesnek egy kérdőíves felmérés (azaz a megkérdezettek hány százalékától várnak visszajelzést azért, hogy a kapott válaszokat valóban érvényesnek és reprezentatívnak, vagyis következtetések levonására alkalmasnak tekinthessék), valamint arról is, hogy milyen időközön-

ként fogják az adott kérdéssort kiküldeni a partnereknek, figyelembe véve a meghatározott maximum időkereteket.

Partneri kérdőív típusa	A kérdőív felhasználási területe	Milyen körben kell a partneri mérést elvégezni?	Milyen mintán kell a partneri mérést elvégezni?	Mikor tekinthető érvényesnek a mérés?	Milyen gyakorisággal végezzük a mérést?
Külföldi gyakorlati képzőhely kérdőív	Intézményi önértékelés	A tanulók és az oktatók külföldi mobilitási projektjébe bevont gyakorlati képzőhelyek.	100%-os minta	80%-os visszaküldési arány	A mérést az önértékelést megelőző kétéves időszakban, a mobilitási projekt befejezésekor kell elvégezni, és az eredményeket az önértékeléskor együttesen kell figyelembe venni.
Külföldi partner szakképző intézmények kérdőív	Intézményi önértékelés	A tanulók és az oktatók külföldi mobilitási projektjében közreműködő szakképző intézmények.	100%-os minta	80%-os visszaküldési arány	A mérést az önértékelést megelőző kétéves időszakban, a mobilitási projekt befejezésekor kell elvégezni, és az eredményeket az önértékeléskor együttesen kell figyelembe venni.

6. sz. táblázat: Példa a partneri elégedettségmérés bővítésére

Lehetőség van arra is, hogy az intézmény a MIR rendszerben korábban már meghatározott és kötelezően mérendő partnerek közül kiválassza azokat a releváns partnereket, amelyek véleménye fontos lehet az Erasmus+ mobilitási tevékenységek megítélése és fejlesztése szempontjából (pl. tanulók, oktatók). Ebben az esetben az Önértékelési Kézikönyv és/vagy a Módszertani javaslat által kötelezően alkalmazandó kérdőíveket ki kell egészíteni az intézmény számára releváns Erasmus+ mobilitási elemekkel. Értelemszerűen ezeket a kérdéseket csak a mobilitási tevékenységben érintett és részt vett tanulóknak és oktatóknak, illetve a mobilitásban részt vett tanulók szüleinek kell megválaszolniuk a kérdőíves partneri felmérés során.

PÉLDA AZ OKTATÓI ÉRTÉKELÉS KERETÉBEN KÖTELEZŐEN ALKALMAZANDÓ TANULÓI KÉRDŐÍV ERASMUS+ MOBILITÁSI ELEMekkel VALÓ KIEGÉSZÍTÉSÉRE

Tanulói kérdőív az oktató értékeléséhez

OKTATÓ NEVE:

1. Év elején a tantárgya oktatásának megkezdésekor vagy egy-egy projekt előtt ismerteti az elvárásokat a szülőkkel, tanulókkal.
2. A tanulók értékelése következetes, fejlesztő hatású.
3. Tervezésében figyelembe veszi a tanulói igényeket és adottságokat, a tehetséges tanulóknak fejlődési lehetőséget biztosít, a lemaradó tanulókat igyekszik felzárkóztatni.
4. **Tanulmányok ideje alatti mobilitás előtt, közben és után a megtanulandó tananyagot továbbítja, rögzíti az elvárásokat és az értékelés szempontjait (amennyiben releváns).**
5. Oktató-nevelő munkájában szerepet kap a tanulók motiválása, épít a tanulók tevékeny részvételére.
6. Tervezésében épít a tanulók előzetes tudására, valamint a duális képzőhelyen és a **külföldi szakmai gyakorlaton** szerzett ismeretekre, tapasztalatokra.
7. A tanítási órákon használja a digitális oktatás módszereit és eszközeit (pl. szakmára jellemző szoftverek vagy számítógép, okostelefon).
8. A tanítási órákon figyelembe veszi a tanulók szakmáját, a duális képzőhely és/vagy a **külföldi szakmai gyakorlati munkahely** szerepét.
9. Feleletésnél, dolgozatírásnál mindig ismerteti az elvárásokat, amelyek segítenek felkészülni a vizsgára.
10. Teljesíthető követelményeket támaszt, és aszerint értékeli.
11. A házi feladatokat, a tanulói munkákat rendszeresen ellenőrzi és értékeli, a visszajelzései egyértelműek, tárgyilagosak, fejlesztő hatásúak.

PÉLDA AZ INTÉZMÉNYVEZETŐI ÖNÉRTÉKELÉS KERETÉBEN AZ OKTATÓK ELÉGEDETTSÉGÉT MÉRŐ KÉRDŐÍV KIEGÉSZÍTÉSÉRE ERASMUS+ MOBILITÁSI ELEMekkel

- **Az intézmény vezetője ösztönzi az oktatókat a nemzetközi projektekbe való bekapcsolódásra, Erasmus+ kurzusokon való részvételre.**
- **Az intézményvezető aktív szerepet vállal intézménye képviselésében nemzetközi szinten is, személyesen is részt vesz az intézményi Erasmus+ projektekben.**
- **Az intézményvezető hatékony kapcsolatrendszert működtet hazai és külföldi gazdasági társaságokkal és külföldi szakképzőkkel.**
- **A vezető az intézmény rövid és hosszú távú céljait a nemzetköziesítési célokkal egységben kezeli.**

A külföldi mobilitási partnerek igényeinek és elégedettségének felméréséhez a kérdőíveket az intézménynek magának kell elkészíteni, és ezeket a kérdőíveket be kell illeszteni az intézményi minőségirányítási rendszer leírásába.

PÉLDA ELÉGEDETTSÉGI KÉRDŐÍVRE A KÜLFÖLDI MOBILITÁSI PARTNEREK SZÁMÁRA

- Összességében mennyire elégedett az Erasmus+ mobilitási projekt megvalósításával?
- Mennyire elégedett a mobilitás előkészítésével?
- Mennyire felel meg tanulóink felkészítése az Ön igényeinek?
- Hogyan értékelné az Erasmus+ projekt során a kapcsolattartást a kísérőtanárunkkal?
- Mennyire volt támogatott a tanulók értékelése?
- Mennyire elégedett tanulóink magatartásával és a munkához való hozzáállásával?
- Mennyire elégedett tanulóink kommunikációjával?

4.1.3 Szakképző intézményi indikátorrendszer

Az intézményi önértékelésben és értékelésben hangsúlyos szerepet kap az intézmény működéséhez kapcsolható számszerű mutatók vizsgálata. Az intézményi indikátorrendszer a célok teljesülésének kvantitatív mérése, amely meghatározott mutatók időbeli alakulását és változását vizsgálja a szervezetre nézve, vagy hasonlítja azt össze más, hasonló adottságokkal rendelkező intézmények mutatószámaival. Tehát látható, hogy a szakképzési indikátorok kapcsolódnak az intézményi célokhoz és az azok elérése érdekében működtetett folyamatokhoz.

A szakképző intézmények számára készített Önértékelési Kézikönyv 24 kötelezően mérendő szakképzési indikátort ad meg, amelyek a szakképzés eredményeire, az egész életen át tartó tanulásra és a helyi munkaerőpiacra fókuszálnak, valamint az intézmény környezetéhez, a bemeneti követelményekhez, a szakképzési folyamatokhoz és a kimeneti követelményekhez kapcsolódó információkat tartalmaznak.

Ha az intézményi célok között prioritásként szerepel, hogy az intézmény bekapcsolódjon a nemzetközi szakképzési hálózatba, és a partneri hálózatának bővítésével, a joggyakorlatok átvételével lehetőséget biztosítson diákjai számára a munkaerőpiacon való sikeres boldogulásra, a kötelezően elvárt indikátorok és adatgyűjtés mellett további mutatók meghatározása indokolt. Amennyiben a szakképző intézmény dönt egy választott, releváns, mérhető, jól értelmezhető indikátor használata mellett, azt az intézmény indikátorrendszerébe be kell építenie, azaz el kell készíteni a leírását, számítási módját, és évente gyűjteni kell, ugyanúgy, mint a többi indikátort.

Ssz.	Választott indikátor	Indikátor definiálása, kiszámítása	Mire használható az indikátor, mit mutat meg?	Adatforrás
1.	Erasmus+ mobilitásban résztvevő tanulók létszáma	<p>A szakképző intézményben adott tanév szeptember 1-től a következő tanév szeptember 1-ig az Erasmus+ mobilitásban részt vevő tanulók száma.</p> <p>A trendvizsgálathoz a szakképző intézmény évente gyűjti az Erasmus+ mobilitásban résztvevők létszámadatát, bontásban/kategóriában (ágazat, szakma, szakmai gyakorlat hosszú vagy rövid távú, egyéb). A trendvizsgálathoz legalább 3 év adata szükséges, mert a vizsgálat célja annak bemutatása, hogy a létszám adott kategóriában tendenciáját tekintve növekszik vagy csökken.</p> <p>A vizsgálat történhet az éves adatok grafikus ábrázolásával (vonal- vagy oszlopdiagram) vagy időbeli viszonyszám (lánc- vagy bázisviszonyszám) számításával és azok elemzésével.</p> <p>Időbeli viszonyszám számítása esetén: A második adatgyűjtési évtől kezdődően vizsgálja kategóriánként az időbeli változást. A változás mértékének számításánál a viszonyítás alapja lehet az előző tanév adata vagy az első adatgyűjtés évének adata. [%]</p> <p><i>A mutató számítása:</i> $\text{Létszámváltozás az előző tanév adatahoz viszonyítva} = \left(\frac{\text{az adott tanév létszámadata}}{\text{előző tanév létszámadata}} \right) * 100$ $\text{Létszámváltozás az első év adatahoz viszonyítva} = \left(\frac{\text{adott tanév létszámadata}}{\text{az első adatgyűjtés évének létszámadata}} \right) * 100$</p>	<p>A trendvizsgálat az intézmények figyelmét ráirányítja az egyes évek „kiugró” adatain túlmutató tényezőkre. Segítségével megvizsgálhatjuk, hogy sikerül-e arányaiban növelni intézményi szinten a mobilitásban résztvevők számát, és ezáltal előnyöket biztosítani számunkra a munkaerőpiacon.</p>	<p>A szakképző intézményben egy tanévben (adott tanév szeptember 1-től következő tanév szeptember 1-ig) Erasmus+ mobilitásban részt vevő tanulók száma: Europass mobilitási igazolványok nyilvántartása.</p>
2.	Külföldi szakmai gyakorlatos helyek elégedettségméréseinek eredményei	<p>Az adott partner százalékos elégedettsége az elégedettségi kérdőívben felmerülő témákra vonatkozóan.</p> <p>Az indikátor kiszámítása: Az adott partner elégedettségének egyedi és átlagos százalékos értéke, amely megmutatja, hogy mennyire elégedett az adott témában az intézmény működésével és folyamataival.</p> <p><i>Megjegyzés: Ez lehet külön indikátor, de beilleszthető a kötelező indikátorlista 16. indikátorába (Elégedettségmérési eredmények). Ez utóbbi esetben a 16. indikátor leírását ki kell egészíteni.</i></p>	<p>A mutató adatot szolgáltató az önértékeléshez, segít feltárni az intézmény erősségeit és fejlesztendő területeit. Egyaránt segíti a stratégiai és az operatív tervezést.</p>	<p>Partneri elégedettségi kérdőív eredménye.</p>

7. sz. táblázat: Példák a szakképző intézményi indikátorrendszer **kiegészítésére az Erasmus+ mobilitással kapcsolatos, választott indikátorokkal**

A szervezeten belüli bármely más tevékenységhez hasonlóan a nemzetközi tevékenységeknél is rendszeresen értékelni kell az elért eredményeket, hogy információt nyerjünk a nemzetközi tevékenységről, a célok eléréséről, a munka minőségéről és a jövőbeli fejlesztési igényekről. Központi kérdés, hogy a stratégiai célok és az éves nemzetközi munkára meghatározott tevékenységek megvalósultak-e mind az egyének, mind a szervezet szempontjából, és ha igen, akkor milyen minőségben.

A szakképző intézmény nemzetközi tevékenységének, így az Erasmus+ mobilitásai minőségi fejlődésének alapvető feltétele, hogy a nemzetköziesítés az intézmény a mutatók minőségirányítási rendszerének részét képezze, ismételt időközönként az intézmény a mutatók segítségével értékelje és felülvizsgálja az ezen a területen megfogalmazott célok teljesülését, és módosításokat építsen be, amennyiben az elemzések indokoltnak tartják. Hiszen az intézmény égiszének folyamatos fejlesztése áll a középpontban.

4.1.4 Intézményi önértékelés

A szakképző intézmények minőségirányítási rendszerének központi eleme az intézményi önértékelés mint a minőség mérésének, értékelésének és fejlesztésének releváns eszköze. Az önértékelés az intézmény tevékenységeinek és eredményeinek minőségalapú, átfogó, szisztematikus és 2 éves gyakoriságú, szakmai szempontok szerint történő átvizsgálása és értékelése. Az önértékelés során feltárt fejlesztendő területekre az intézmények fejlesztési célokat határoznak meg, fejlesztési terveket készítenek és fejlesztési tevékenységeket valósítanak meg. Ezáltal válik a szakképző intézmény „tanuló szervezetté”. Az intézményi átfogó önértékelés keretében sor kerül az intézményvezető önértékelésére is, amelyet az intézményi önértékeléssel egy időben, az intézményi önértékelés alapjául szolgáló szempontok alapján kell elvégezni.

Az intézményi önértékelés szempontsora – amely meghatározza azokat a működési területeket, elemeket és eredményeket, amelyeket az intézménynek át kell tekintenie és értékelnie kell az önértékelés során – az EQAVET Keretrendszeren alapszik. Az EQAVET Keretrendszer szakképző intézményekre érvényes 25 indikatív jellemzője alapján – az átfedéseket figyelembe véve – négy önértékelési területen (tervezés, megvalósítás, értékelés, felülvizsgálat) kerültek meghatározásra az önértékelési szempontok (21) és az egyes szempontokhoz kapcsolódó elvárások, amelyeket minden szakképzést folytató intézménynek teljesítenie kell ahhoz, hogy jó képzési minőséget szolgáltatson. Azoknak a szakképző intézményeknek, amelyek a tevékenységükbe beépítették az Erasmus+ programokat is, az önértékelési szempontokhoz kapcsolódó elvárások közé célszerű beépíteniük az intézmény nemzetköziesítésével kapcsolatos elvárásokat is.

Az önértékelési szempontokhoz kapcsolódó elvárások megmutatják, hogy az adott önértékelési szempont esetében a hazai szakképző intézmények működésében milyen módszerek, folyamatok, tevékenységek, eszközök, eredmények stb. bemutatása jöhet szóba, valamint azt is, hogy az önértékelés során mit kell vizsgálni és értékelni az adott szempontnál. Tehát az önértékelési szempontokat és az azokhoz kapcsolódó elvárásokat az intézményeknek a saját működésükre kell szabniuk, amelynek során meg kell jeleníteniük az intézmény-specifikus sajátosságait is, például a nemzetköziesítési, az Erasmus+ programokhoz és a transznacionális mobilitásokhoz kapcsolódó tevékenységeiket.

Mindegyik önértékelési területről (tervezés, megvalósítás, értékelés, felülvizsgálat) kiválasztottunk egy-egy működési területet, és az alábbiakban bemutatjuk, hogy az önértékelési munkasablonban hogyan lehet az intézmény nemzetköziesítési tevékenységét az önértékelési szempontokhoz kapcsolódó elvárások közé beépíteni. Az önértékelés során az elvárások

teljesülését az intézményi működési gyakorlat leírásánál kell bemutatni, és a nemzetköziesítésre vonatkozó elvárások teljesülésére is figyelemmel kell lenni. Az elvárások és a működési gyakorlat leírásának összevetése alapján lehet meghatározni erősségeket és fejlesztendő területeket a nemzetközi(esítési) tevékenységekre vonatkozóan is.

Példa a nemzetköziesítési szempontok megjelenítésére az önértékelési munkasablonban

Önértékelési terület	TERVEZÉS A tervezés tükrözi az intézménynek a releváns partnerekkel közösen kialakított stratégiai jövőképét, és egyértelműen meghatározott célokat, intézkedéseket és indikátorokat tartalmaz.	
Önértékelési szempont	T1 Az intézmény által kitűzött helyi célok tükrözik az európai, országos és regionális szakképzés-politikai célokat.	
Az önértékelési szempontokhoz kapcsolódó elvárás		Intézményi működési gyakorlat leírása
<p>Az intézmény az európai, országos, regionális és helyi szakképzés-politikai célokat figyelembe véve stratégiai és éves célokat határoz meg, amelyek egymásra épülnek.</p> <p>A szakképzés jelenleg érvényben lévő európai stratégiai céljait az Európai Tanács 2020. november 24-i Ajánlása „A fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről”, az országos célokat a „Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira” című stratégia határozza meg. A regionális célok a regionális, megyei és helyi munkaerőpiaci stratégiában jelennek meg.</p> <p>A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvényben és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II.7.) Kormányrendeletben tükröződnek az európai stratégiai célok és a Szakképzés 4.0 Stratégia céljai.</p> <p>Az intézmény fenti dokumentumok alapján meghatározott víziója, missziója, hosszú távú stratégiai céljai a szakmai program részét képezik, valamint nyomon követhetők az egyéb dokumentumokban: a vezetői pályázatban / vezetési programban, szervezeti és működési szabályzatban, házirendben, továbbképzési programban és – amennyiben releváns – a fejlesztési tervekben, alapkészség-fejlesztési tervben, a komplex pedagógiai módszertani fejlesztés tervében, a marketing tervben, a nemzetköziesítési stratégiában és a digitális oktatási stratégiában. Az intézmény dokumentumaiba beépítette az Erasmus+ programokkal kapcsolatos célokat, tevékenységeket.</p> <p>Az intézmény éves tervezési dokumentumai (munkatervek, beiskolázási terv, amennyiben releváns: cselekvési, illetve intézkedési tervek) összhangban vannak az intézmény hosszú távú céljaival.</p> <p><i>Ennél a szempontnál azt kell megvizsgálni, hogy az intézmény a célrendszerében megfogalmazta-e a szakképzés-politikai célokkal és az intézményi sajátosságokkal összhangban a szakképzésre, ezen belül a nemzetköziesedésre, európai együttműködésre és a mobilitási tevékenységre vonatkozó céljait és célkitűzéseit.</i></p>		
Intézményi működési gyakorlat értékelése	Százalékos érték	
	Erősségek	
	Fejlesztendő területek	
Megjegyzés:		

8. sz. táblázat: Példa a **nemzetköziesítési szempontok megjelenítésére** az önértékelési munkasablonban a „Tervezés” önértékelési területen

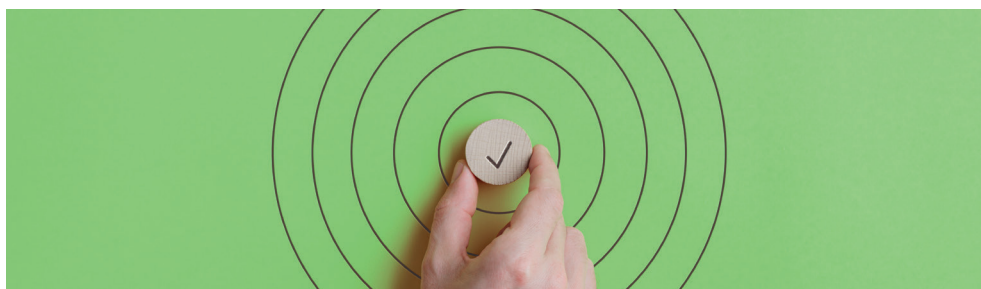
Önértékelési terület	MEGVALÓSÍTÁS Az intézmény a releváns partnerekkel együttműködésben összeállított terveket a kitűzött célok elérése érdekében megvalósítja.	
Önértékelési szempont	M1 Az intézmény a célok elérése érdekében megtervezett tevékenységek megvalósítását a szükséges erőforrások elosztásával biztosítja.	
Az önértékelési szempontokhoz kapcsolódó elvárás		Intézményi működési gyakorlat leírása
<p>Az intézmény célrendszerében meghatározott célok koherensen megjelennek a szakmai programban és az intézmény éves terveiben. Az intézmény szakmai programjában „Erasmus+ mobilitási ablakot” dolgoztak ki a mobilitások során teljesítendő tanulási eredmények meghatározására, az intézmény éves terveibe beépítik az Erasmus+ mobilitási tevékenységet.</p> <p>Az intézmény az éves munkatervezéshez kapcsolódóan erőforrástervet készít, amely alapján biztosítja a szükséges szervezeti kereteket, a humán és az anyagi erőforrásokat.</p> <p>A megvalósítás során biztosítja az anyagi erőforrásokat a szakmai oktatáshoz (közismereti oktatás, ágazati alapoktatás, szakirányú oktatás) és az intézmény működtetéséhez (infrastruktúra karbantartása, munkavédelmi és védőfelszerelések, higiénia) szükséges feltételek terén.</p> <p>A humánerőforrás-tervezésben biztosítja a munkatársak egyenletes terhelését.</p> <p><i>Ennél a szempontnál azt kell megvizsgálni, hogy az intézmény hogyan valósítja meg az erőforrások elosztását, figyelembe veszi-e a nemzetközi tevékenységek/Erasmus+ projektek erőforrásigényét is, meghatározza-e az erőforrás-elosztás alapelveit, valamint azt, hogy azok hogyan segítik az intézményi célok megvalósulását. Vizsgálni kell továbbá, hogy az intézmény működését meghatározó dokumentumokban és azok teljesítésében a nemzetköziesítéssel kapcsolatos feladatok mennyire jelennek meg.</i></p>		
Intézményi működési gyakorlat értékelése	Százalékos érték	
	Erősségek	
	Fejlesztendő területek	
Megjegyzés:		

9. sz. táblázat: Példa a **nemzetköziesítési szempontok megjelenítésére** az önértékelési munkasablonban a **„Megvalósítás”** önértékelési területen

Önértékelési terület	ÉRTÉKELÉS Az intézményben az eredményeket és a folyamatokat rendszeresen ellenőrzik, értékelik, és ezt mérésekkel támasztják alá.	
Önértékelési szempont	É1 Az intézmény minőségirányítási tevékenysége keretében rendszeres önértékelést végez.	
Az önértékelési szemponthoz kapcsolódó elvárás		Intézményi működési gyakorlat leírása
<p>A szakképzési jogszabályok alapján az intézmény minőségirányítási rendszere önértékelésre épül.</p> <p>Az intézmény szabályozza, ezen belül meghatározza az önértékelés szervezeti kereteit, az eljárásrendet, és működteti önértékelési rendszerét, indikátorokat és mérőeszközöket alkalmaz. Az indikátorok között Erasmus+ mobilitásokkal kapcsolatos indikátorokat is gyűjtenek, értékelnek. Az önértékelés szempontjainhoz kapcsolódó elvárások között a nemzetköziesítéssel kapcsolatos követelmények is megjelennek.</p> <p>Az intézmény a rendszeres mérés és adatgyűjtés alapján legalább kétévenként átfogó önértékelést végez. Az önértékelés magában foglalja az adatok gyűjtését és felhasználását, és eljárásokat tartalmaz a belső és a külső partnerek bevonására.</p> <p>Az önértékelés során az intézmény erősségeket és fejlesztendő területeket határoz meg.</p> <p><i>Ennél a szempontnál azt kell megvizsgálni, hogy az önértékelés milyen szerepet tölt be az intézmény minőségirányítási és minőségfejlesztési rendszerében, és azt, hogy az önértékelés szempontrendszerében megjelenik-e a nemzetköziesítés. Vizsgálni kell továbbá, hogy az intézmény hogyan végzi az önértékelést a jelen Önértékelési Kézikönyvben meghatározott eljárásrend alapján, valamint azt is, hogy az intézményi szabályozás és a működési gyakorlat mennyire van összhangban egymással.</i></p>		
Intézményi működési gyakorlat értékelése	Százalékos érték	
	Erősségek	
	Fejlesztendő területek	
Megjegyzés:		

10. sz. táblázat: Példa a **nemzetköziesítési szempontok megjelenítésére** az önértékelési munkasablonban az „Értékelés” önértékelési területen

Önértékelési terület	FELÜLVIZSGÁLAT (visszacsatolás, fejlesztés) Az intézmény hasznosítja az értékelés és a felülvizsgálat eredményeit, megvalósítja a szükséges visszacsatolásokat és fejlesztéseket.	
Önértékelési szempont	F1 Az intézmény az önértékelés és a külső értékelés eredményeit megvitatja a releváns partnerekkel, felhasználja a szakmai-pedagógiai munka folyamatos fejlesztésére, és megfelelő cselekvési tervet állít össze.	
Az önértékelési szemponthoz kapcsolódó elvárás		Intézményi működési gyakorlat leírása
<p>Az intézmény az önértékelés és a külső értékelés eredményeit megvitatja a releváns partnerekkel, kiemelten az oktatói testülettel.</p> <p>Az intézmény az önértékelés és a külső értékelés során meghatározott fejlesztendő területek alapján, az intézményi célok figyelembevételével fejlesztési célokat határoz meg, amelyekhez cselekvési tervek készíthetők. Az intézményben elemzik és értékelik a saját nemzetköziesítési stratégia megvalósítását, és felhasználják annak eredményeit a szakmai-pedagógiai munka és az intézményi működés folyamatos fejlesztésére.</p> <p>Az intézmény a fejlesztések kijelölésébe, a cselekvési tervek elkészítésébe és végrehajtásába bevonja a releváns partnereit, kiemelten a duális képzőhelyeket és a végzett tanulókat alkalmazó gazdálkodó szervezeteket.</p> <p>Az intézmény erőforrásokat biztosít a cselekvési tervek végrehajtásához, azok teljesülését rendszeresen értékeli. A visszacsatolási mechanizmus alapján nyomon követhető az önértékelést és a külső értékelést követő fejlesztések beépülése a szakmai-pedagógiai munkába és az intézményi működésbe.</p> <p><i>Ennél a szempontnál azt kell megvizsgálni, hogy az intézmény miként alkalmazza az intézmény fejlesztésénél az EQAVET Minőségbiztosítási Ciklus „Felülvizsgálat, fejlesztés” elemét. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy hogyan elemzik, értékelik és használják fel az önértékelés és a külső értékelés során megállapított erősségeket és fejlesztendő területeket és a fejlesztések értékelésének eredményeit a célok elérése érdekében, a szakmai-pedagógiai munka, az intézményi működés és a nemzetköziesítés folyamatos fejlesztésére, hogyan vonják be a partnereket a fejlesztendő területek és a fejlesztési célok kijelölésébe, valamint a cselekvési tervek elkészítésébe és végrehajtásába.</i></p>		
Intézményi működési gyakorlat értékelése	Százalékos érték	
	Erősségek	
	Fejlesztendő területek	
Megjegyzés:		

11. sz. táblázat: Példa a nemzetköziesítési szempontok megjelenítésére az önértékelési munkasablonban a „Felülvizsgálat” önértékelési területen

Intézményvezetői önértékelés

Az intézményi önértékelés kétéves ciklusában kell elvégezni az intézményvezető önértékelését is az intézményvezetői önértékelési szempontsor alapján. Az intézményvezető önértékelése az intézményi önértékelésre és az előírt kérdőíves felmérésekre épül, amely során a vezető egyes tevékenységekben vállalt feladataira, szerepére és vezetői kompetenciáira kerül a fókusz.

Az alábbiakban a Tervezés önértékelési területéről kiválasztottunk egy működési területet és bemutatjuk, hogy az intézményvezetőre vonatkozó önértékelési szempontok között hogyan lehet a nemzetköziesítési tevékenységet megjeleníteni. Az intézményvezetői önértékelés során a vezető megvizsgálja és elemzi az intézményi önértékelés során megfogalmazott működési gyakorlatok leírását, a feltárt erősségeket és a fejlesztendő területeket, amelyek az intézmény nemzetközi együttműködési területére vonatkozóan is tartalmaznak értékelő megállapításokat, valamint a saját munkájára vonatkozó partneri mérési eredményeket. Ezután az intézményvezetői önértékelési szempontok figyelembevételével meghatározza és leírja a saját magára megfogalmazott erősségeket és fejlesztendő területeket, kitérve a nemzetközi tevékenységek megtervezésében, irányításában és értékelésében, valamint továbbfejlesztésében vállalt személyes szerepvállalására.

Önértékelési terület	Önértékelési szempont	Az önértékelési szempontoz kapcsolódó elvárás
<p>TERVEZÉS A tervezés tükrözi az intézménynek a releváns partnerekkel közösen kialakított stratégiai jövőképét, és egyértelműen meghatározott célokat, intézkedéseket és indikátorokat tartalmaz.</p>	<p>T1 Az intézmény által kitűzött helyi célok tükrözik az európai, országos és regionális szakképzés-politikai célokat.</p>	<p>Az intézmény az európai, országos, regionális és helyi szakképzés-politikai célokat figyelembe véve stratégiai és éves célokat határoz meg, amelyek egymásra épülnek. A szakképzés jelenleg érvényben lévő európai stratégiai céljait az Európai Tanács 2020. november 24-i Ajánlása „A fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről”, az országos célokat a „Szakképzés 4.0 - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira” című stratégia határozza meg. A regionális célok a regionális, megyei és helyi munkaerőpiaci stratégiában jelennek meg.</p> <p>A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvényben és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II.7.) Kormányrendeletben tükröződnek az európai stratégiai célok és a Szakképzés 4.0 Stratégia céljai.</p> <p>Az intézmény fenti dokumentumok alapján meghatározott víziója, missziója, hosszú távú stratégiai céljai a szakmai program részét képezik, valamint nyomon követhetők az egyéb dokumentumokban: a vezetői pályázatban/vezetési programban, szervezeti és működési szabályzatban, házirendben, továbbképzési programban, és amennyiben releváns, a fejlesztési tervekben, alapkésztség-fejlesztési tervben, a komplex pedagógiai módszertani fejlesztés tervében, marketing tervben, nemzetköziesítési stratégiában, digitális oktatási stratégiában. Az intézmény dokumentumaiba beépítette az Erasmus+ programokkal kapcsolatos célokat, tevékenységeket.</p> <p>Az intézmény éves tervezési dokumentumai (munkatervek, beiskolázási terv, amennyiben releváns: cselekvési, illetve intézkedési tervek) összhangban vannak az intézmény hosszú távú céljaival.</p> <p><i>Ennél a szempontnál azt kell megvizsgálni, hogy az intézmény vezetője – a jogszabályokra alapozva – hogyan irányítja, szervezi az intézmény stratégiai és éves tervezési folyamatait, a szakképzésre vonatkozó célok meghatározását, az intézményi innováció ösztönzését, a nemzetköziesítésre vonatkozó célok meghatározását és megvalósítását, illetve azokban milyen személyes feladatot vállal.</i></p> <p><i>Vizsgálni kell továbbá, hogy a vezetési programjában megfogalmazott célok között megjelennek-e a szakképzés-politikai célok, valamint azt is, hogy a vezetési program célrendszere összhangban van-e az intézmény stratégiai céljaival, beleértve a nemzetköziesítésre, az európai együttműködésre vonatkozó célokat is.</i></p>

12. sz. táblázat: Példa a **nemzetköziesítési szempontok megjelenítésére** az intézményvezetői önértékelési szempontsorban

4.1.5 Szakképző intézményi folyamatmodell

Az EQAVET Keretrendszernek megfelelően a szakképző intézmények minőségirányítási rendszerében azonosítják és meghatározzák azok a folyamatokat, amelyek szabályozzák az intézményi működést a célok elérése érdekében. Az intézményekben az ágazati szakképzési stratégiában megfogalmazott legfontosabb célokhoz és az intézmény alapvető működéséhez kapcsolódó, kötelezően szabályozandó folyamatok (11) három folyamat-területen kerültek meghatározásra:

- 1) Vezetési-irányítási,
- 2) Szakmai-képzési,
- 3) Támogató és erőforrás folyamat-területeken.

Amennyiben a szervezeti célkitűzések megvalósítása és a partnerek elégedettségének elérése szempontjából az intézmény működésében az Erasmus+ mobilitások kiemelt fontossággal bírnak, akkor célszerű a folyamatok közé beemelni az Erasmus+ mobilitási programok megszervezésének folyamatát is. Az intézményi folyamatmodellben az „Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása” folyamatot a 2.) Szakmai-képzési folyamat-területre javasolt beilleszteni, és a minőségirányítási rendszer leírásában meghatározott ütemterv szerint a folyamatszabályozását elkészíteni.

Kiadványunk következő fejezetében bemutatjuk az „Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása” folyamatszabályozásának egy lehetséges megoldását.

5. AZ ERASMUS+ MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI SZABÁLYOK BEÉPÍTÉSE A MOBILITÁSI PROGRAMOK SZERVEZÉSÉNEK FOLYAMATSZABÁLYOZÁSÁBA

A szakképző intézményekben vannak olyan folyamatok, amelyek a szervezeti célkitűzések megvalósítása és a partnerek elégedettsége szempontjából alapvetően fontosak, és a minőségük jól kézben tartható folyamatszabályozással. Értelmezésünkben a folyamat a kölcsönösen egymásra ható, időben egymást követő lépések összessége, amelyek a tanulóknak vagy más érintetteknek megfelelő szolgáltatást nyújtva, a bemeneti (input) tényezőkkel a kívánt kimeneti (output) eredmény elérésére irányulnak. Az Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítási folyamata teljes mértékben megfeleltethető ezen értelmezésnek.

A folyamatok meghatározása, a folyamat leírása, irányítása és fejlesztése alapvető eleme az intézményi minőségkultúra megteremtésének. Az átgondolt folyamatleírás biztosítja azt az egységes rendszert, amelyben jól követhető, hogy ki mit, miért tesz, mikor, hol és hogyan végzi el a feladatát.

A folyamatleírásnak a következő elemeket kell tartalmaznia:³⁸

- a folyamat neve,
- a folyamat célja,
- a folyamatok eredményeinek mérését szolgáló indikátorok,
- a folyamatgazda neve és beosztása,
- a folyamat bevezetésének időpontja,
- a folyamat lépései: kiinduló pont, az egymást követő lépések sorozata, bemeneti és kimeneti elemek, módszerek,
- az egyes lépések során elvégzendő feladatokért felelős személyek.

A folyamatleírás eredményes alkalmazása szempontjából fontos, hogy az érintettek értsék a folyamatleírást. A megértést a hosszú szöveges leírásnál gyakran jobban segíti egy táblázatos vagy egy grafikus ábra (például egy folyamatábra) vagy a kettő kombinációja.

A kiadványunk jelen fejezetében javaslatot teszünk az Erasmus+ tanulói mobilitási program szervezésének folyamatszabályozására. Mivel a folyamatszabályozás célja az intézményi működés legjobb gyakorlatának a kialakítása, a működés eredményességének javítása, a folyamat változékonyságának csökkentése és a célok megbízható teljesítése; a javaslat kidolgozása során beépítettük a sikeres mobilitási programokat megvalósító intézmények tapasztalatait, a Tempus Közalapítvány Erasmus+ projektmenedzsment kézikönyvének vonatkozó előírásait és az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályokat is.

A folyamatszabályozás elkészítését megelőzően specifikálni kell az adott folyamatot, azaz meg kell határozni a folyamat kereteit, tartalmát, kiterjedtségét, valamint a folyamat szabályozásánál figyelembe veendő meglévő jogszabályi és intézményi szabályozási kereteket.

³⁸ Önértékelési Kézikönyv szakképző intézmények számára, 6. fejezet

Szakmai-képzési folyamat-terület			
Sorszám	A folyamat elnevezése	A folyamat tartalma, kiterjedtsége	A folyamat szabályozásánál figyelembe kell venni
1.	Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> A pályázók segítése az elnyert támogatás szabályszerű, hatékony felhasználásában, projektjük eredményes megvalósításában. Közös referencia eljárás a mobilitási projekt menedzseléséhez, az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok betartásához. Az Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása során teljesítendő adminisztratív kötelezettségek beépítése a megvalósítás folyamatába. 	<ul style="list-style-type: none"> Az Erasmus+ projektmenedzsmet kézikönyve Az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok Az intézmény nemzetköziesítési stratégiája A vonatkozó képzési és kimeneti követelmények Az intézmény szakmai programja (célrendszer, tanulói értékelés rendje) Az intézmény nemzetközi partneri köre A tanévi tervezés intézményi szabályai, az intézmény munkarendje

13. sz. táblázat: Az „Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása” folyamat tartalma, kiterjedtsége

A folyamatszabályozást megelőzően el kell készíteni a folyamat fejlécét.

Folyamat neve	Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása
Folyamat célja	A pályázók segítése az elnyert támogatás szabályszerű és hatékony felhasználásában, projektjük eredményes megvalósításában. Közös referencia eljárás a mobilitási projekt menedzseléséhez, az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok betartásához. Az Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása során teljesítendő adminisztratív kötelezettségek beépítése a megvalósítás folyamatába.
Elvárt eredmény	A megtervezett mobilitási projekt 100%-ban megvalósult. Az adott mobilitásban résztvevők (tanuló, oktató, nemzetközi partner) átlagos elégedettsége, legalább 4,0.
Folyamatgazda	Intézmény Erasmus+ koordinátora
Bevezetés időpontja	...tól–...ig

14. sz. táblázat: Az „Erasmus+ tanulói mobilitási projekt megvalósítása” folyamat fejléce

A következő táblázat részletesen tartalmazza az intézményi „Erasmus+ mobilitási programok megvalósítása” folyamat egyes lépéseit a mobilitás előtt, a mobilitás alatt és a mobilitás után, kitérvén az egyes lépésekhez szükséges bemeneti és kimeneti dokumentumokra, a feladatok határidejére és felelőseire. A táblázat utolsó oszlopában utalás található az egyes lépésekhez kapcsolódó, hasznosítható módszerek kapcsán is.

A mobilitás előtt teljesítendő főbb minőségbiztosítási feladatok:

- A mobilitási időszak elvárt tanulási eredményeit minden résztvevőre vagy résztvevői csoportra vonatkozóan meg kell határozni. A tanulási eredményeket a küldő és a fogadó szervezet, valamint a résztvevők sajátosságai alapján kell elkészíteni. Lényeges szempont az esélyegyenlőség és a toborzás nyilvánosságának biztosítása.
- A résztvevőket átlátható, tisztességes és egyenlő hozzáférést biztosító eljárás keretében kell kiválasztani.
- A kedvezményezettnek aktívan be kell vonniuk hátrányos helyzetű fiatalokat a

tevékenységeikbe minden olyan esetben, amikor ez lehetséges. Ehhez igénybe kell venniük a program által erre a célra nyújtott eszközöket és támogatásokat.

- A résztvevők és a partnerszervezetek feladatait, anyagi és egyéb hozzájárulását, jogait és kötelezettségeit szerződéses formában, még a tényleges mobilitás megkezdése és a kiutazás előtt szükséges rögzíteni.
- A küldő intézmény más szervezeteket is bevonhat a feladatok elvégzésébe (például utazási iroda, közvetítő szervezet), ezekért a szolgáltatásokért fizethetnek, de hivatalos szerződésben meg kell határozni ezen a szervezetek kötelezettségeit.
- Az egészségre, biztonságra vonatkozó és egyéb alkalmazandó jogszabályok betartása.
- A mobilitási időszak elvárt tanulási eredményeiről minden résztvevői csoportra meg kell állapodni a küldő és a fogadó szervezetnek, valamint a résztvevőknek.
- Különös figyelmet kell fordítani a résztvevők fogadására és a fogadó szervezetbe való beilleszkedésükre, valamint a tanulási folyamat nyomon követésére.
- Lehetőség biztosítása, hogy a résztvevők bármikor segítséget kapjanak a fogadó és a küldő szervezettől. Ennek érdekében meg kell határozni a kapcsolattartó személyeket, a kapcsolattartás eszközeit és eljárásait. Erről minden résztvevőt tájékoztatni kell.
- A résztvevőknek megfelelő felkészítésben kell részesülniük a fogadó országban való tartózkodásuk gyakorlati, szakmai és kulturális vonatkozásainak tekintetében. Az előkészületeket a fogadó szervezettel együttműködésben kell megszervezni.
- A résztvevőknek a személyes és szakmai igényeikhez igazított nyelvi felkészítésben kell részesülniük (OLS használata).

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérőföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
1.	A Tempus Közalapítvány megküldi az intézményvel közösen aláírt Támogatási szerződést	Aláírt Támogatási szerződés	Iktatott dokumentum	Beérkezést követő 2. munkanap	Titkárság	
2.	Projekt-team megbízása	Projektkoordinátor javaslatai	Megbízási szerződés	Támogatási szerződés megérkezését követő 3. hét	Intézmény igazgatója	A projekt megvalósításában közreműködő koordinátor, pénzügyi referens, kísérotanár, felkészítő tanár
3.	Mobilitási folyamat megtervezése (közreműködő tanárok/ oktatók, tanulói létszám, helyszín, feladatok ütemezése, költségterv)	Pályázat, folyamatszabályozás, tervsablonok	Megvalósítási terv, költségterv	Támogatási szerződés megérkezését követő 5. hét	Projekt-koordinátor	
4.	A mobilitás során teljesítendő tanulási eredmények (TE³⁹) meghatározása	Sablon, KKK, mobilitási pályázat, információk a fogadó szervezettől	A mobilitás során teljesítendő tanulói tanulási eredmények és a TE értékelési szempontok megfogalmazása	Toborzás szakmai felkészítés előtt	Szaktanári team	
5.	TE-k és a mobilitási program egyeztetése a fogadó szervezettel	Előzetes tervek, TE-k	Meghatározott mobilitási időszak, létszám, teljesítendő TE-k	Kiutazás előtt 2 hónappal	Projekt-koordinátor	A toborzás és a szerződéskötések előkészítése érdekében legalább a kiutazás időszakáról, a tervezett Tanulási eredményekről és létszámról szükséges egyeztetni.
6.	Közreműködő oktatók, szervezők megbízása	A közreműködő oktatók, szervezők feladatai	Megbízás és elfogadása	Toborzás előtt	Igazgató	

39 TE: tanulási eredmények

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mértékhelyek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
7.	Toborzás, jelentkezés	Mobilitási program meghirdetésének sablonja, jelentkezési lap minta, kiválasztási szempontok megadása	Mobilitási program meghirdetése, jelentkezési lapok	Kiutazás előtt legalább 6 héttel	Projekt-koordinátor	A jelentkezéshez csatolható elvárás lehet motivációs levél, angol nyelvű CV, osztályfőnöki és/vagy szaknári javaslat.
8.	Résztevők kiválasztása	Jelentkezési lapok és mellékletei, a résztvevők kiválasztási szempontjai	A résztvevők és a tartalék résztvevők listája	Kiutazás előtt legalább 5 héttel		
9.	Szülők tájékoztatása	A fogadó partnertől kapott információk, tervezett TE-k, információk az utazásról, szállásról, programokról, mentorálásról stb. Információk a szerződésekről: juttatásokról, kötelezettségekről.		Kiutazás előtt legalább 4 héttel	Projekt-koordinátor	A kiskorú résztvevők esetében szülői hozzájárulást is be kell szerezni.
10.	Szerződéskötés a kiutazó résztvevőkkel (amelyik releváns): • ösztöndíj-szerződés • tanulási megállapodás • képzési szerződés	Szerződés-minták	Megkötött szerződések	Kiutazás előtt 4 héttel	Igazgató / projekt-koordinátor	
11.	Szerződések megkötése a partnerszervezetekkel – kísérők, mentorok megnevezése	Szerződés-minták	Megkötött szerződések	Kiutazás előtt 4 héttel	Igazgató / projekt-koordinátor	A partnerszervezetek feladatait, anyagi és egyéb hozzájárulást, jogait és kötelezettségeit szerződéses formában, még a tényleges mobilitás megkezdése és a kiutazás előtt szükséges rögzíteni.

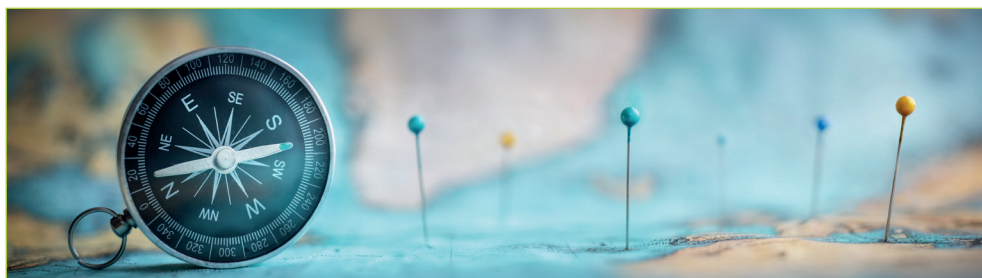
	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
12.	Utazás- szervezés (transzferek, utazás, szállás, étkezés megszervezése)			Kiutazás előtt legalább 2 héttel	Projekt- koordinátor	A küldő intézmény más szervezeteket is bevonhat a feladatok elvégzésébe. A kedvezményezett és a szolgáltató közötti hivatalos megállapodásnak a következő elemeket kell tartalmaznia: az elvégzendő feladatokat, a minőségellenőrzési mechanizmusokat, a nem megfelelő vagy elmulasztott teljesítés következményeit, valamint a megállapodás szerinti szolgáltatások visszamondása vagy átütetése esetén alkalmazandó rugalmassági mechanizmusokat, amelyek biztosítják a kockázatok igazságos és kiegyensúlyozott megosztását, előre nem látható események esetén.

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
13.	A programban résztvevők felkészítése: • nyelvi – OLS teszt • szakmai • kulturális, interkulturális • mentális	Képzési program, haladási napló, OLS teszt, belépési kódok	Haladási napló kitöltve, jelenléti ívek	Kiutazás előtt legalább 2 héttel	Projekt-koordinátor, idegennyelvi felkészítést végző nyelvtanárok (OLS)	
14.	Munkavállalási / tartózkodási engedély beszerzése			Kiutazás előtt legalább 2 héttel	Projekt-koordinátor	Különösen a hosszú távú külföldi gyakorlatok esetében fontos, hogy a küldő intézmény a kiutazás előtt megfelelően tájékozódjon a fogadó országra vonatkozó beutazási és munkavállalási szabályokról .
15.	Utásbiztosítás megkötése		Utásbiztosítások	Kiutazás előtt legalább 2 héttel	Projekt-koordinátor	A biztosításnak ki kell terjednie a betegség- és balesetbiztosításra , illetve a poggyászbiztosításra . Javasolt, hogy minden résztvevő rendelkezzen az Európai Unió országaiban használható Európai Egészségbiztosítási Kártyával .
16.	Utazás a mobilitási program helyszínére				Kísérő	

15. sz. táblázat: A mobilitás előtt teljesítendő főbb minőségbiztosítási feladatok

A mobilitás alatt teljesítendő főbb minőségbiztosítási feladatok:

- A tevékenység formájától függően a küldő és a fogadó szervezetnek ki kell jelölnie egy mentort vagy egy hasonló kulcsfontosságú személyt, aki figyelemmel kíséri a résztvevőket a fogadó szervezetnél való tartózkodásuk ideje alatt, és aki segíteni fogja őket a kívánt tanulási eredmények elérésében.
- A résztvevők tanulási és egyéb eredményeit módszeresen értékelni kell.
- A küldő szervezet gondoskodik a résztvevők által elért tanulási és egyéb eredmények elismeréséről – európai eszközök használata, pl. Europass.

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
1.	Utazás a mobilitási program helyszínére				Kísérő	
2.	A szállás elfoglalása (átadás, átvétel, szabályok megismerése, házirend, felelősségek, következmények)	Helyi házirend, szabályokat tartalmazó nyilatkozat-minta	A szabályok tudomásul vételének aláírása	Megérkezés napja vagy követő nap	Kísérő	
3.	A szülők, küldő intézmény, fogadó szervezet értesítése a megérkezésről			Első nap	Kísérő	
4.	Kapcsolatfelvétel a fogadó szervezettel és tájékozódás a lakóhely és a munkahely környékéről, közlekedésről	Térkép, Google maps, fontos csomópontok, boltok listázása	Tájékoztató	Első napok	Kísérő	

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
5.	<p>A mobilitási programban résztvevők tájékoztatása a helyi sajátosságokról:</p> <ul style="list-style-type: none"> • program (napirend, munkakezdés, szabadidő, hétvégi program) • beosztások (étkezés, esti meeting) • helyi közlekedés • vásárlási lehetőségek • kontaktok megadása (iskola, munkahelyi, céges, szállás, tanárok) • vészhelyzeti teendők (mentő stb.) 			Első napok	Kísérő	
6.	<p>A gyakorlati munkavégzés támogatása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • munkahelyre való eljutás támogatása • munkahelyeken a munkafeladatok tisztázása • munkahelyi mentorokkal való találkozás, a feladatok és a kapcsolattartás pontosítása • időbeosztás pontosítása • munkavédelmi oktatás 	TE-k, munkaköri leírások, mentori értékelőlap		Első munkanap	Kísérő	
7.	<p>Portfólió, szakmai beszámoló, munkanapló készítése, ennek támogatása</p>	Portfólió, beszámoló, munkanapló sablon	Portfólió, beszámoló, munkanapló	Mobilitás időtartama alatt	Kísérő	A küldő szervezet által meghatározott beszámolási formát kell alkalmazni.

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mértékek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
8.	Digitális kapcsolattartás a küldő szervezet felelős vezetőjével		Tudósítások, cikkek	Mobilitás időtartama alatt	Kísérő	Informálás, tudósítás az intézmény digitális csatornáin
9.	Digitális kapcsolattartás a küldő szervezet szakmai oktatóival			Mobilitás időtartama alatt	Résztevők	
10.	Közös kulturális szabadidős programok szervezése, megvalósítása	Előzetes információk, fogadó szervezet javaslatai	Fotó-, videodokumentálás, beszámolók	Mobilitás időtartama alatt	Kísérő +fogadó szervezet képviselője	
11.	Monitoring, egyeztetés a mentorral a mobilitás alatt		Oktatói beszámoló, értékelés	Mobilitás időtartama alatt	Kísérő	A résztvevőket a fogadó szervezetnél való tartózkodásuk ideje alatt segíteni, támogatni kell a kívánt tanulási eredmények elérésében.
12.	Europass dokumentáció előkészítése, aláírása	A résztvevőkkel kötött megállapodás, tanulási eredmények	Europass bizonyítvány	Mobilitás időtartama alatt	Projekt-koordinátor / kísérő	
13.	Munkahelyi értékelés	Értékelőlap	Kitöltött értékelőlap	Mobilitás utolsó napja	Mentor	
14.	Kísérő általi értékelés	Értékelőlap	Kitöltött értékelőlap	Mobilitás utolsó napja	Kísérő	
15.	Hazautazás előkészítése	Szállás átadása-átvétele, dokumentum, beszállókártya	Beszállókártya kiosztása + emailben elküldése a diáknak	Hazautazás előtti nap	Kísérő	
16.	Tanulási eredmények tanúsítása, dokumentumok véglegesítése		Kitöltött és igazolt dokumentumok: portfólió, beszámoló, munkanapló	Hazautazás előtti napok	Kísérő + mentor	
17.	Hazautazás				Kísérő	

16. sz. táblázat: A mobilitás alatt teljesítendő főbb minőségbiztosítási feladatok

A mobilitás után teljesítendő főbb minősegbiztosítási feladatok:

- Eredmények megosztása a szervezeten belül: a mobilitási tapasztalatok megosztása az iskola- és osztálytársakkal, erre alkalmak teremtése.
- Eredmények megosztása más szervezetekkel és a nyilvánossággal.
- A kedvezményezett minden résztvevőt és a nyilvánosságot tájékoztatja a támogatás forrásáról.
- A küldő szervezetnek gondoskodnia kell a mobilitási tevékenységek során a mobilitás résztvevői által elért formális, informális és nem-formális tanulási és egyéb eredmények elismeréséről.
- A támogatott szervezeteknek javasolt aktív tagként csatlakozni az Erasmus-hálózathoz, például más országok résztvevőinek fogadásával, vagy a Nemzeti Irodák és más szervezetek által szervezett tudásmegosztó és kapcsolatépítő rendezvényeken való részvétellel.
- A kedvezményezett szervezeteknek be kell építeniük a megvalósított mobilitási tevékenységek eredményeit a napi működésükbe, annak érdekében, hogy azok a szervezet egészének javát szolgálják.

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
1.	Hazautazás				Kísérő	
2.	Tanulási eredménye- ket tanúsító dokumentu- mok leadása	Portfólió, beszámoló, munkanapló	Átnézett és besz- kennelt portfólió, beszámoló, mun- kanapló	Haza- érkezés után 2 hét	Kísérő	
3.	Tanulási eredmények értékelése	Portfólió, beszámoló, munkanapló, értékelőlap, mentori érté- kelés, kísérő értékelése	Kitöltött érté- kelőlap	Haza- érkezés után 4 hét	Projekt- koordiná- tor	A résztvevők által elért tanulási és egyéb eredménye- ket a szaktanárok és a nyelvtanárok a kísérő bevoná- sával módszere- sen értékelik. Az értékelés eredményeit elemezni kell, és fel kell használni a jövőbeli tevékeny- ségek javítására.
4.	A tanulási eredmények elismerése	Értékelőlap	Az értékelés alap- ján érdemjegyek, beszámítás a tanu- lói iskolai előrehala- dásba. A mobilitás eredményeinek felhasználása a szakmai vizsga portfóliójának összeállításában.	Hazaérke- zés után 5 hét	Szaktaná- rok	
5.	Projekt értékelése a fogadó partnerrel			Haza- érkezés után 5 hét	Projekt- koordiná- tor	
6.	Elégedettsé- gi kérdőív kitöltése (diákok és / vagy szülők)	Kérdőívek	Kitöltött kérdőívek	Hazaérke- zés után 2 hét	Projekt- koordiná- tor	
7.	Elégedett- ségi kérdőív kiértékelése, elemzése	Kitöltött kérdőív	Szöveges elemzés grafikkal	Hazaérke- zés után 3 hét	Projekt- koordiná- tor	
8.	EU Survey kitöltése		Beérkezett és PDF-ben letöltött dokumentum	Hazaérke- zés után 1 hónapon belül	Projekt- koordiná- tor	Beneficiary Module kitöltése
9.	OLS vagy intézményi mérés a nyelvtudásról	Nyelvi teszt	Kiértékelt és Excelben letöltött eredmény	Haza- érkezés után 4 hét	Idegen nyelvi felkészít- ést végző nyelv- tanárok	
10.	Kísérőtanári jelentés	Kísérőtanári beszámoló	Átnézett és besz- kennelt jelentés	Haza- érkezés után 5 hét	Kísérő	

	Lépés	Input (dokumentum / melléklet)	Output (dokumentum / melléklet)	Határidő (viszonyítás / mérföld- kövek)	Felelős	Módszer / Megjegyzés
11.	<p>A pályázati eredmények közzététele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sajtóban, iskola honlapján • résztvevők beszámolója a csoporttársaknak, az iskola tanulóinak, a partnercégeknek • tájékoztatók pályaválasztási fórumokon, szülői értekezleteken 			Hazaérkezés után 6 hét	Projekt-koordinátor	
12.	A pénzügyi beszámoló elkészítése	A mobilitási projekt költségvetése, kifizetési bizonylatok	Pénzügyi beszámoló	Hazaérkezés után 6 hét	Projekt pénzügyi vezető	
13.	Hatásmérés – Értékelés, tapasztalatok beépítése a működésbe	A képzést befejező tanulók körében végzendő felmérés kérdőíve	Felmérés adatai	Minőségirányítási kézikönyvben meghatározott időben	Igazgató	
14.	EUROPASS mobilitási igazolványok ünnepélyes átadása			Naptári tervben meghatározott időben	Igazgató	Intézményi Erasmus+ nap
15.	Aktív részvétel az Erasmus szervezetek / intézmények hálózatában			Folyamatosan	Igazgató	
16.	Tempus záróbeszámoló elkészítése			Projekt megvalósítási határideje előtt	Projekt-koordinátor	
17.	A beszámoló elfogadásra került, a Tempus Közalapítvány kifizette a fennmaradó összeget.					

17. sz. táblázat: A mobilitás után teljesítendő főbb minőségbiztosítási feladatok

ZÁRSZÓ

A minőség fogalmára számtalan meghatározás ismeretes. Ebben a kiadványban J.M Juran⁴⁰ megközelítését vettük alapul, aki szerint a minőség: megfelelés a kitűzött célnak az erőforrások optimális kihasználása révén. Minthogy a szakképző intézmények céljaik meghatározásakor eltérően kezelhetik a nemzetköziesítést és a nemzetközi mobilitási programokban való részvétel szerepét, az erőforrások optimális kihasználására is sokféle módszer, eszköz és eszköztár létezik. A minőségirányítás az említett eszköztár módszeres alkalmazását jelenti. A tevékenységek, az ellenőrzés és a folyamatos javítás koordinálása segíti a szakképző intézményt a kitűzött céljainak elérésében és a „tanulószervezetté” válásban.

Az intézményi nemzetköziesítés, az Erasmus+ mobilitási programok megjelenítése az intézmény minőségirányítási rendszerében és ezáltal az EQAVET követelmények kiterjesztése ezen intézményi működési területre azt eredményezik, hogy a szakképző intézmény – építve az elért eredményeire és a partnerek visszajelzéseire – folyamatosan fejleszti nemzetközi kapcsolatait és projektjeit is.

A kiadvány elsődleges célja, hogy a nemzetköziesítésben különösen érdekelt szakképző intézmények számára olyan támogatást adjon, amely a minőségkultúra kialakításában a segítségükre lehet. Értelmezésünkben a minőségkultúra a szakképző intézmények esetében elkötelezett egyének törekvése az intézmény céljainak megfelelően a közös értékrend kialakítására. Az oktatói testület és az intézményvezetés elkötelezettsége és együttműködése minden minőségbiztosítási intézkedés döntő tényezője. A hatékony minőségbiztosítás energiát és időt igénylő folyamat, ezt kezdettől fogva számításba kell venni, ha minden szükséges tényezőt biztosítani szeretnénk a minőségkultúra fejlesztéséhez.

Jelen kiadvány abban kíván segíteni a szakképző intézményeknek, hogy sikeresen meg tudjanak felelni az oktatói és a tanuló mobilitás szervezésével kapcsolatos minőségi elvárásoknak, a szakképzés nemzetközivé válásával kapcsolatos kihívásoknak, és azoknak a folyamatoknak, amelyek a szakképzés helyi és nemzetközi versenyhelyzetének erősödésével járnak.

40 Juran, J. M.: Minőség – Tervezés, szabályozás, ellenőrzés. Budapest: Műszaki Könyvkiadó. 1966. Juran eredeti definíciója: „Quality is fitness for use.” Magyarul így idézik: „a minőség a használatra való alkalmasság”

IRODALOM- ÉS FORRÁSJEGYZÉK

A magyar nyelv értelmező szótára.

<https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/szotar.php>

[Letöltés: 2022.12.03.]

A szakképző intézményi minőségirányítási rendszer alkotóelemeinek az áttekintése fejezet az „Önértékelési kézikönyv szakképző intézmények számára. Önértékelési kézikönyv (ikk.hu) [Letöltés: 2022.11.28.]

A tanács ajánlása (2020. november 24.) a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről C_2020417HU.01000101.xml (europa.eu) [Letöltés: 2022.09.20.]

Bruges Communiqué on enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training (2011–2020) | European Education Area (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.18.]

Célmeghatározás, célhierarchia https://tka.hu/docs/palyazatok/02_celmeghatarozas_celhierarchia.pdf [Letöltés: 2022.12.19.]

Erasmus minőségbiztosítási szabályok a felnőttoktatás, a szakképzés és a köznevelés területén <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hu/document/erasmus-quality-standards-mobility-projects-vet-adults-schools> [Letöltés: 2022.11.25.]

Erasmus Quality Standards – mobility projects – VET, adults, schools

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-quality-standards-mobility-projects-vet-adults-schools> [Letöltés: 2022.11.28.]

EU Quality Assurance in Vocational Education and Training.

<http://www.eqavet.eu/qc/gns/home.aspx> [Letöltés: 2022.12.03.]

European council 15 and 16 march 2002 Barcelona presidency conclusions

https://www.europarl.europa.eu/bulletins/pdf/01s2002_en.pdf [Letöltés: 2022.11.20.]

Go international – practical guide on strategic internationalisation in Vocational Education and Training

<https://tka.hu/docs/palyazatok/annex7-go-international.pdf> [Letöltés: 2022.12.02.]

Innovációs és Technológiai Minisztérium (2019). Szakképzés 4.0 A Szakképzés és Felnőttképzés Megújításának Középtávú Stratégiája, a Szakképzési Rendszer Válasza a Negyedik Ipari Forradalom Kihívásaira. szakkepzes_40pdf-1590612271838.pdf (ikk.hu) [Letöltés: 2022.11.28.]

Juran, J. M.: Minőség – Tervezés, szabályozás, ellenőrzés. Budapest: Műszaki Könyvkiadó. 1966.

Kézikönyv szakképző intézmények fenntartói számára

<https://www.itstudy.hu/sites/default/files/letoltesek/interaktiv-minosegugyi-kezikonyv.pdf> [Letöltés: 2022.11.25.]

Lisbon European Council 23 and 24 March 2000 presidency conclusions, Lisbon strategy (europa.eu)

[Letöltés: 2022.11.20.]

Módszertani javaslat a szakképzésben alkalmazott oktatók és intézményi vezetők teljesítményértékeléséhez <https://ikk.hu/gyujto/intezmenyek#segedanyagok-a-szakkepzo-intezmeny-minosegiranyitasi-rendszerek-kialakitashoz> [Letöltés: 2022. 12. 21.]

Oktatói Továbbképzési Rendszer | IKK Innovatív Képzéstámogató Központ Zrt.

[Letöltés: 2022.11.28.]

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET)Text with EEA relevance (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.18.]

Riga Conclusions (2015) | European Education Area (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.18.]

Quality and Impact Scan 2020. <http://www.erasmusplusvet.nl/QIS2020/> [Letöltés: 2022.11.29.]

The Bordeaux Communiqué | CEDEFOP (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.21.]

The Copenhagen Declaration | CEDEFOP (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.21.]

The Helsinki Communiqué | CEDEFOP (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.21.]

The Maastricht Communiqué | CEDEFOP (europa.eu) [Letöltés: 2022.11.21.]

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900080.tv> [Letöltés: 2022.11.25.]

12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000012.kor> [Letöltés: 2022.11.25.]

